

vergadering **C1**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie

van 29 september 2022

Vlaams
Parlement

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneekhout aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de groeiende genderkloof voor werkbaar werk – 3575 (2021-2022)	5
VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de stoomcursus van Syntra voor de eventsector – 3638 (2021-2022)	8
VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de bemiddelingsresultaten van VDAB bij het activeren van Oekraïense vluchtelingen naar een job – 3733 (2021-2022)	11
Bijlage 1	12
Bijlage 2	13
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het activeren van werkzoekenden via vrijwilligerswerk – 3645 (2021-2022)	16
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over een versterking van de Vlaamse Sociale Inspectie met het oog op de bestrijding van economische uitbuiting en fraude met arbeidskaarten – 3740 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aanpak van misbruik bij economische migranten – 3897 (2021-2022)	19
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het sanctioneringsbeleid van VDAB – 3828 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de controle en sanctionering door VDAB – 3886 (2021-2022)	31
VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het uitstel van individueel maatwerk – 3873 (2021-2022)	36
VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de VDAB-knelpuntopleidingen – 3877 (2021-2022)	39
Bijlage 1	40
Bijlage 2	41

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het Vlaamse opleidingsverlof	
- 3878 (2021-2022)	42
Bijlage	43
VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de ruimtevaartindustrie in Vlaanderen	
- 3876 (2021-2022)	44

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneekhout aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de groeiende genderkloof voor werkbaar werk – 3575 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, tijdens de zomermaanden zijn er opvallende cijfers binnengekomen waaruit blijkt dat slechts 47 procent van de vrouwelijke werknemers werkbaar werk heeft. Dat is ruim 5 procent lager dan bij mannelijke werknemers. Daar gaat het over 53 procent. En bovendien is het verschil tussen mannen en vrouwen de afgelopen jaren aanzienlijk gegroeid. We moeten daar bedachtzaam voor zijn en nadenken over de oorzaken daarvan. Dat blijkt uit de driejaarlijkse Werkbaarheidsenquête uit 2019 van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Stichting Innovatie & Arbeid (StIA) bij meer dan 13.000 werknemers. De kloof tussen de werkbaarheidscijfers van beide groepen is doorheen de jaren steeds groter geworden en enkel bij de vrouwelijke werknemers is over de volledige meetperiode – dat is de periode tussen 2004 en 2019 – sprake van een significante achteruitgang van de werkbaarheidsgraad. We moeten vaststellen dat de jongste 15 jaar de werkbaarheid bij vrouwen niet in de goede richting evolueert.

De oplopende achterstand heeft in eerste instantie te maken met de hoger gemeten werkstress bij vrouwen. Achterliggend ervaren vrouwen vooral een hogere emotionele belasting en oplopende werkdruk in hun job. Dat steeds meer vrouwen in de zorg- en onderwijssector werken, is daar niet vreemd aan. De Vlaamse sociale partners riepen in een reactie op dit onderzoek de Vlaamse Regering op om in het kader van de arbeidsmarktkrapte niet alleen te focussen op nieuwe mensen aantrekken maar ook om mensen die aan het werk zijn voldoende te ondersteunen. Dat zijn, denk ik, prioriteiten in het beleid.

Verschillen tussen mannelijke en vrouwelijke werknemers op het vlak van de werk-privébalans spelen een eerder beperktere rol bij de verklaring van de recente toename in de werkbaarheidskloof tussen beide groepen. Dit ondanks het feit dat vrouwelijke werknemers door de band nog steeds het leeuwendeel van de huishoudelijke taken en zorgverantwoordelijkheden opnemen.

Onze fractie heeft in dat verband de volgende vragen voor u, minister.

Hebt u kennis genomen van het rapport 'Werkbaar werk door een genderbril'?

De cijfers dateren van voor corona. Hebt u zicht op wat de impact van de coronapandemie en -maatregelen zou kunnen zijn op de genderkloof inzake werkbaar werk? Indien niet, zult u daar onderzoek naar laten verrichten?

Hoe zult u aan de slag gaan met de bevindingen in het rapport?

Wat zijn uw beleidsambities voor de komende jaren om de genderkloof voor werkbaar werk te dichten?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Vaneekhout, we hebben samen kennisgenomen van het rapport van de Stichting Innovatie & Arbeid.

U geeft het in uw vraag al terecht aan: de cijfers waarover we spreken dateren van een meting in 2019. Maar ze tonen, net zoals de burn-outcijfers die we een tijdje

geleden hier besproken hebben, aan dat het een onrustwekkende tendens is die onder invloed van de coronapandemie waarschijnlijk enkel maar gegroeid is. Dat laatste konden we al vaststellen uit de grootschalige coronabevraging, die Statistiek Vlaanderen vorig jaar uitvoerde. Daaruit bleek dat 43 procent van de werknemers en 31 procent van de zelfstandigen een hogere werkdruk dan voor de coronacrisis signaleerden, terwijl 38 procent van de werknemers en 37 procent van de zelfstandigen aangaven dat werkplezier en motivatie erop achteruitgingen. De versnelde ingang van telewerk naar aanleiding van de coronacrisis heeft ongetwijfeld een rol gespeeld. Bij thuiswerk kan de grens tussen werk en privé vervagen. Medewerkers zijn meer bereikbaar geworden en er is sprake van een meer aanhoudende stroom van informatie. Dit kan resulteren in een hogere werkstress dan zoals we die in 2019 konden meten.

Het rapport leert ons dat het vooral de onderwijsfuncties en de zorgberoepen zijn die boven het gemiddelde van de Vlaamse arbeidsmarkt scoren. Het zijn net de contactberoepen in deze sectoren waar vrouwen vaker voor kiezen. Het zijn ook deze functies die tijdens de coronacrisis in de frontlijn stonden en waarbij de emotionele belasting en de werkdruk, twee belangrijke risicofactoren voor werkstress en burn-out, sterk toenamen. Samen met mijn collega-ministers Crevits en Weyts, bevoegd voor respectievelijk Welzijn en Onderwijs, monitor ik dit met de nodige waakzaamheid.

De volgende arbeidsmarktbrede meting van de Vlaamse werkbaarheidsmonitor, waarvoor ik reeds de nodige budgetten heb gereserveerd, zal plaatsvinden begin 2023. Dit is volgens de sociale partners en mijzelf het meest geschikte instrument om de impact van de coronacrisis, en meer specifiek ook de genderkloof – waar u terecht naar verwijst - bij werkbaar werk, zo correct mogelijk in kaart te brengen. Ik plan in de tussentijd geen verder onderzoek naar deze thematiek maar wacht af wat die arbeidsbrede monitor ons verder zal leren.

Binnen het ESF – het Europees Sociaal Fonds – hebben we vandaag toch enkele interessante projecten lopen, die een genderspecifieke focus hebben. Zo is er bijvoorbeeld het project bij IDEWE, de oproep 'Innovatie door Exploratie' die loopt tot maart volgend jaar, waar een dienstverlening wordt ontwikkeld om de work-lifebalance te verbeteren op maat van de noden en de behoeften van verschillende groepen werknemers.

Verder vallen ook de oproepen 'Opleidingen in de dienstencheque- en gezinszorgsector' en 'Werkbaarheidsscan en -consulent in de dienstenchequesector' te linken aan dit thema, gezien het grote aandeel vrouwen bij deze werknemerspopulatie.

Maar zoals ook mijnheer Maertens, voorzitter van de SERV, terecht stelt, is de groeiende ongelijkheid van de werkbaarheid tussen mannen en vrouwen meer dan een genderkwestie, en moeten we inzetten op werkbare jobs voor iedereen.

Hiervoor geven we ten volle uitvoering aan het bestaande actieplan werkbaar werk. Dit werd eind vorig jaar nog met elf concrete acties geactualiseerd. Over deze acties en instrumenten hadden we het juist voor het zomerreces in deze commissie nog uitgebreid, naar aanleiding van het SERV-rapport rond burn-out. Daarnaast is werkbaar werk ook – zoals u weet – een van de vier pijlers in het nieuwe Vlaamse werkgelegenheidsakkoord.

Tot daar een eerste antwoord op uw vragen.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Dank u, minister, voor de antwoorden. Ik denk dat we dezelfde analyse maken. De cijfers zullen vermoedelijk, als er onderzoek komt begin 2023, niet fundamenteel verbeterd zijn. Integendeel, met corona erbij

en alles wat we tot nu toe van signalen krijgen, lijkt het nog moeilijker te worden. Ten tweede hoor ik u onderwijs en zorg vermelden als twee specifieke sectoren, en ik hoor u ook verwijzen naar samenwerking, als het gaat over monitoring, met de collega-ministers in de regering die met die thema's specifiek bezig zijn.

Ik denk dat daar een specifieke focus moet komen die nog sterker wordt de komende tijd. Ik kijk wel een beetje uit naar wat daar eventueel de extra plannen zijn. Want we hebben natuurlijk het actieplan werkbaar werk, maar dat nog een keer dieper gaan toepassen op die sectoren lijkt me wel een grote werf, en misschien moet daar toch een versnelling op. We kunnen alleen uitgaan van de cijfers tot 2019. Deze regering is maar van start gegaan in 2019. Maar we merken allebei op dat het niet fundamenteel veranderd zal zijn. We moeten misschien wel nadenken of daar geen laag bovenop moet komen, en of we niet specifiek in die sectoren moeten gaan zoeken naar extra manieren.

Ik zal niet – in de sfeer van de voorbije dagen – doen alsof er niets gebeurd is. Er gebeuren zeker inspanningen, zowel algemeen als ook gericht op die sectoren, maar uit de cijfers kunnen we alleen vaststellen dat het niet voldoende is. Er wordt geen structurele vooruitgang geboekt. Ik denk dat er – als het gaat over werken, specifiek in die onderwijs- of die zorgsector – grote uitdagingen liggen, en dat dat samenhangt met het brede beleid van de Vlaamse Regering, dat daar daaromtrent op dit moment weinig perspectief geeft aan de crisissen in de onderwijs- en zorgsector.

Ik wilde nog een link maken met een vaststelling van de voorbije maanden, als het gaat over de combinatie werk-gezin, en de druk die dat op gezinnen legt, maar dus ook op vrouwen, als het gaat over de situatie in de kinderopvang. Als meer en meer mensen nu het signaal krijgen dat de kinderopvang gesloten is en ze het maar moeten zien te regelen met hun werkgever, zal dat geen situatie bewerkstelligen van werkbaar werk, of een gevoel van welzijn en van aanvaardbare werkdruk. Opnieuw zullen daarvan vermoedelijk – vrees ik helaas, gezien de rolpatronen die er nog af en toe zijn – de vrouwen de grootste slachtoffers zijn. In dat opzicht stel ik me wel de vraag hoe u vanuit uw bevoegdheid de mogelijkheden rond kinderopvang, rond kinderopvang op de werkvloer bekijkt. Op welke manier wilt u daar innovatief, op een toch iets andere manier naar kijken?

Daarmee wil ik afsluiten. Hiermee aan de slag gaan is fundamenteel, zeker als we zien wat de situatie op de arbeidsmarkt is. Het gaat niet enkel om het gevoel van mensen, maar het is echt wel een economisch relevante thematiek waarmee we aan de slag moeten. Maar ik voel dat ik u daar niet van moet overtuigen. De vraag is vooral wat zal volgen als het gaat over concrete stappen.

Robrecht Bothuyn (cd&v): Ik wil aangeven dat we op onze commissiereis vorige week in Zwitserland een ontmoeting hadden met de combinatie van het planbureau en de nationale bank in Zwitserland. Als het over de arbeidsmarkt ging, was in Zwitserland de genderkloof – vooral inzake verloning – issue nummer een, en werden België en Vlaanderen als een goed voorbeeld beschouwd. Ik denk dat we op dat vlak al wat werk hebben afgelegd. Maar er is nog werk op de plank, en ongetwijfeld zal deze Vlaamse Regering daar verder werk van maken, maar daar kan de minister meer over vertellen.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u, collega, voor uw bijkomende vraag. Ik denk inderdaad dat het vandaag – op een moment dat de arbeidsmarkt in brand staat – alle hens aan dek is om de juiste profielen te vinden, en de juiste match te maken. Maar als je met bedrijven spreekt, met hr-diensten, blijkt dat het vaak een veel grotere uitdaging is om die profielen vast te houden eenmaal je ze hebt. Dat is de grote uitdaging rond werkbaar werk. In het werkgelegenheidsakkoord zijn er een

aantal instrumenten voorzien, zoals bijvoorbeeld de werkbaarheidscheque. Maar autonomie, eigen verantwoordelijkheid en flexibiliteit zijn heel belangrijk om naar dat juiste evenwicht te kunnen gaan. Dit zijn algemene beschouwingen daarrond.

Maar het is inderdaad zo dat de samenwerking met de meest gevoelige sectoren, zoals het onderwijs en de zorg, nog beter kan. Ik denk dat bijvoorbeeld aanvangsbegeleiding in het onderwijs een heel belangrijk thema is, samen met de versterking daar van het personeelsbeleid. Je moet op het niveau van de school of de zorginstelling gaan kijken naar de verwachtingen van je werknemers op dat vlak. Ik denk dat uw suggestie daaromtrent wel de juiste is, om dieper in te zetten op die sectoren waar de uitdagingen groter zijn.

U verwijst ook naar de kinderopvang, die uiteraard belangrijk is voor gezinnen om hen te ontlasten, opdat beiden kunnen gaan werken. Ik ben heel tevreden dat we daarvoor in de begroting vanaf volgend jaar extra middelen hebben kunnen vrijmaken om die sector de komende jaren verder te versterken. Dat is absoluut nodig. We zullen, met onze verantwoordelijkheid, extra inzetten op de relatie en de samenwerking met VDAB en op die toeleiding naar de kinderopvang. Het gaat om vele honderden vacatures die daar ingevuld moeten worden om de sector verder te versterken.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Ik ben blij dat er al een klein beetje verwezen wordt naar de plannen die deze namiddag natuurlijk meer in detail aangekondigd zullen worden. Specifiek rond de kinderopvang zal het enerzijds zaak zijn van het budget, anderzijds is het natuurlijk ook zaak om mensen te vinden. We komen opnieuw op het thema van verloning en jobinhoud, maar het gaat er ook over op welke manier een aantal zaken combineerbaar en werkbaar zijn op de werkvloer.

Ik sluit af met de oproep die u tussentijds ook deed en waarbij ik merk dat u een soort uitgestoken hand formuleert om misschien in die specifieke sectoren echt te gaan kijken. Je zit natuurlijk in een vicieuze cirkel. Als het zeer moeilijk werkbaar is binnen een bepaalde sector en mensen vallen uit – het is al een sector waar een personeelstekort is – dan wordt het personeelstekort alleen maar groter. Dan krijg je nog meer onwerkbaarheden voor de mensen op het terrein die de energie moeten vinden om daar 's ochtends naartoe te trekken. Ik waarschuw er een beetje voor dat we daar versneld moeten op inzetten want we dreigen tegen de muur aan te lopen. Iedereen beseft dat: het parlement, maar ook de sectoren zelf. Als we niet specifiek in die sectoren met een aantal noodmaatregelen kunnen ingrijpen, gaan we daar vastlopen. Dat gaat over het behouden van mensen en het aantrekken van extra mensen. Daar ligt enorm veel werk op de plank. Daar zullen we het vermoedelijk de komende weken en maanden – als het gaat over alles wat na de Septemberverklaring komt – nog verder over hebben.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de stoomcursus van Syntra voor de eventsector – 3638 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (cd&v): De eventsector heeft noodgedwongen heel lang moeten stilzitten. Maar om op volle capaciteit te werken, heeft de sector uiteraard ook man- en vrouwkracht nodig en daar ontbreekt het momenteel wat aan. Binnen

de sector is er al sprake van meer dan zeshonderd openstaande vacatures, waardoor er momenteel – net zoals op vele andere plaatsen uiteraard – een groot tekort aan arbeidskrachten is.

Begin juni kondigde u aan dat er een nieuwe Syntra-opleiding zou worden gestart die geïnteresseerden op heel korte termijn zou onderdompelen in een stoomcursus 'junior technicus eventsector'. Ondertussen is die cursus inderdaad opgestart. Er is hier sprake van een uniek project: de sector is zelf op de partners afgestapt om hulp te vragen om zo'n opleiding op poten te zetten. Op enkele weken tijd hadden ze een volledig traject uitgewerkt voor de toekomstige leden van de eventsector-familie.

Minister, de eerste reeks is reeds achter de rug. Hoe wordt de nieuwe Syntra-opleiding op dit moment geëvalueerd? Hoeveel mensen volgden de opleiding al? Zijn er al mensen die nu vast aan het werk zijn in de sector?

Zijn er veranderingen op til voor de opleidingsreeks die voor het najaar gepland staat? Zal de opleiding op nog meerdere locaties aangeboden worden?

Staan er samen met de confederatie nog andere opleidingen op de agenda? Staan er gelijkaardige opleidingen op de planning voor andere sectoren in nood?

Hoe is de samenwerking met andere beroepsfederaties? Hoe kijkt u naar zulke stoomcursussen om de krapte op de arbeidsmarkt aan te pakken?

Staan er nog andere zaken op de planning om onze eventsector verder een boost te geven zodat ze kunnen blijven zorgen voor ons plezier en vertier in de nabije toekomst?

De voorzitter: Plezier en vertier zijn heel belangrijk deze dagen.

Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Vanryckeghem, ik deel absoluut uw enthousiasme voor dit project. Ik heb eerder zelf al de start mogen geven van de horecabooster, een gelijkaardig project zoals we dat gekend hebben voor de eventsector. Dat is een tijdje geleden gestart op de campus van SyntraPXL in mijn eigen provincie Limburg.

De eerste reeks van de opleidingen in de eventsector waar u in uw vragen naar verwijst is inmiddels achter de rug en geëvalueerd. De opleidingen junior technicus in de eventsector zijn ingericht op de Syntra-campusen in Genk en in Sint-Niklaas. Tijdens het opleidingstraject was er al zeer nauw contact tussen alle betrokkenen om meteen waar nodig bij te sturen. Zo werd met het oog op een snelle inzet op het werkveld nog gesleuteld aan de balans tussen theorie en praktijk.

De deelnemende cursisten werden ook tijdens en na afloop van het traject bevraagd, om na te gaan of de 'fast track' hen voldoende klaarstoomde om meteen aan de slag te gaan en over hoe vlot en in welk statuut zij doorstroomden naar de arbeidsmarkt. De opleidingen werden door zowel de cursisten als de andere betrokkenen positief geëvalueerd. Tijdens de praktijkproef bleek dat de doelstellingen ook effectief werden behaald.

Wat betreft het aantal mensen dat de opleiding reeds volgde: ondanks de korte doorlooptijd tussen concept en uitrol – het is toch vrij uniek om dat op zo'n korte tijd in elkaar te boksen – slaagden de sector en Syntra erin om de opleiding nog voor de zomer in te richten. Bij SyntraPXL schreven zich negen kandidaat-cursisten in en bij Syntra Midden-Vlaanderen zeven. Uiteindelijk namen elf cursisten effectief deel aan de lessen.

Dat zijn absoluut niet de grote aantallen, maar gezien de bijzonder korte termijn waarop de opleiding is ingericht, denk ik dat de beoogde signaalfunctie bereikt is. Het doel is immers om de geïnteresseerde kandidaten ook in de toekomst naar het reguliere aanbod van onder andere Syntra te blijven toeleiden.

Wat uw derde vraag betreft, er zijn inderdaad al deelnemers doorgestroomd naar de sector, als werknemer en als zelfstandige. Anderen gaven aan interesse te hebben, maar hadden nog geen beslissing genomen of zouden naast hun studies, tijdens de zomer, in de sector willen werken.

Op basis van de feedback signaleert SyntraPXL bij een volgende inrichting nog meer praktijk te zullen voorzien en een verdere verdieping van bepaalde onderdelen. Syntra Midden-Vlaanderen bevestigt de nood aan meer praktijk en wil bij een volgende inrichting de sessie rond ondernemerschap vroeger plannen. Verder voldeed het programma aan de verwachtingen.

Dan was er de vraag of er op meerdere locaties opleidingen aangeboden zullen worden. Er zijn nog geen concrete plannen in die zin, maar dat is absoluut niet uitgesloten. Syntra zal het vervolg erop nog verder bekijken.

Wat de samenwerking met de confederatie betreft, Event Confederation en Syntra bekijken inderdaad samen de mogelijkheden voor vervolgtrajecten en verdere samenwerking. Dankzij de media-aandacht voor de opleiding ontving Syntra ook heel wat vragen van geïnteresseerde cursisten en van bedrijven in de sector die willen meewerken aan een vervolgtraject.

Syntra heeft, onder andere in samenwerking met Travi, de horecasector en VDAB, ook een horecabooster uitgewerkt, waar ik in mijn inleiding al naar heb verwezen. Door actief haar wendbaarheid en netwerk in te zetten wil Syntra zich hiermee profileren als katalysator op de arbeidsmarkt en via dit soort innovatieve invalshoeken structurele knelpunten helpen aanpakken. Want ook daar werd vastgesteld dat heel wat mensen een aantal basiscompetenties verder versterkt willen zien om aan de slag te kunnen gaan in de horeca.

Hoe is de samenwerking met andere beroepsfederaties? Syntra voert in de schoot van het VLAIO-netwerk (Agentschap Innoveren en Ondernemen), via haar koepelorganisatie Syntrum, een actief stakeholdermanagement. Er zijn, naast de contacten met de horeca- en eventsector, onder andere zeer goede contacten met EV Belgium, de Vlaamse Overkoepelende Organisatie van Technologieverstrekkers (VLOOT), UNIZO, het Vlaams netwerk van ondernemingen (VOKA) ...

Hoe kijk ik naar die stoomcursussen om de krapte op de arbeidsmarkt aan te pakken? Dergelijke stoomcursussen bieden toch wel de mogelijkheid mensen heel snel op te leiden en meteen in te zetten op de arbeidsmarkt. Vervolgens kunnen ze proeven van de sector en nadien gerichte keuzes maken binnen het opleidingsaanbod. Ze hebben ook een belangrijke signaalfunctie, die ertoe kan bijdragen om kandidaten naar het structurele opleidingsaanbod van onder andere Syntra te leiden.

Staan er nog andere zaken op de planning om onze eventsector verder een boost te geven zodat ze kunnen blijven zorgen voor ons plezier en vertier? Syntra en de eventfederatie zijn gemotiveerd om een vervolg aan dit verhaal te breien. De opleiding wordt op beide Syntra-campusen alvast herhaald in het najaar. Daarnaast worden via het opgebouwde ecosysteem tegen cursusjaar 2023-2024 ook de langere trajecten geactualiseerd, zodat creatievelingen in de eventsector op een digitale innovatieve manier hun talenten verder kunnen blijven ontwikkelen.

Het is een heel positieve ervaring in de eventsector voor de zomer. Omdat het inderdaad een heel drukke zomer is geweest, heeft dat toch wel voor de nodige

boost gezorgd. De horecabooster doet hetzelfde voor het personeel in de horeca. Het is een evolutie die we verder graag kort blijven opvolgen in functie van de krapte, samen met Syntra en de sector.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (cd&v): Dank u wel, minister, voor de vele antwoorden.

Ik vind het inderdaad een goede zaak dat er verder wordt ingezet op die stoomcursussen, al zijn de aantallen niet zo indrukwekkend. Het blijft alleszins de moeite om die inspanningen verder te zetten.

Maar ik had nog een bijkomende vraag. In een van de laatste commissies – een van de zovele commissies waarin de covidmaatregelen werden besproken – besloot uw voorganger, minister Crevits, dat het aanstellen van een Vlaamse eventmeester, om de hele sector eens onder de loep te nemen en beter te structureren, een goede zaak zou zijn. Mijn vraag is of u dit idee ook genegen bent en of dit zijn uitwerking zal krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Een dergelijke opleiding gericht op de eventsector is bijzonder interessant, moet ik zeggen. Ik ben dan ook benieuwd naar de ervaringen en hopelijk is er ook een goede uitstroom naar een job in die eventsector.

Ik denk ook dat die stoomcursussen een goede aanvulling kunnen zijn voor mensen om hen op relatief korte tijd klaar te stomen. Zeker met de krapte op de arbeidsmarkt kunnen zij ook een oplossing bieden voor verschillende sectoren. Ik denk bijvoorbeeld aan de horeca en de verkoop en daaraan zou ik nog een vraag willen koppelen.

Voor de horeca en andere beroepen zijn er ook mobiele opleidingen, om vaardigheden te testen, maar ook om de drempels te verlagen en mensen op de werkvloer een opleiding aan te bieden. De resultaten daarvan zijn ook bijzonder succesvol in het bereiken van nieuwe mensen. Vaak kunnen ze daarna ook direct aan de slag. Mijn bijkomende vraag, minister, is dan ook: hoe evalueert u deze mobiele opleidingen en zal daar ook verder op worden ingezet?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Wat de eerste bijkomende vraag over de eventmeester betreft, dat is inderdaad een terecht punt. We kunnen verder bekijken met de sector in welke mate er draagvlak voor is om dat te kunnen doen.

Wat de bijkomende vraag van mevrouw Claes betreft, er is inderdaad ondersteuning vanuit de sector. Dat komt ongeveer op hetzelfde neer. Maar de evaluatie van de mobiele opleidingen zullen we voor u nagaan, want dat heb ik hier nu niet concreet bij.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de bemiddelingsresultaten van VDAB bij het activeren van Oekraïense vluchtelingen naar een job – 3733 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Diegenen die mijn vraag gelezen hebben, zullen gezien hebben dat het een zeer uitvoerige vraag was waarin gevraagd werd naar heel veel cijfermateriaal. U zult dan misschien de bedenking gemaakt hebben dat dit eerder geschikt was voor een schriftelijke vraag. Voor alle duidelijkheid: dat had ze ook moeten zijn, maar er is iets fout gelopen bij de indiening, waardoor het een vraag om uitleg geworden is. *(Opmerkingen)*

Ik leg mijn schriftelijke vragen – zij het niet allemaal – hier nu voor aan jullie, waarna jullie erop kunnen inpikken. Ik heb ze niet ingetrokken uit respect voor het vele werk dat het kabinet er – zo heb ik begrepen – al in gestoken had.

Waar gaat het over? We weten dat er een oorlog bezig is in Oekraïne. We weten dat er heel veel mensen op de vlucht gegaan zijn en dat velen daarvan de weg naar Vlaanderen gevonden hebben. We weten ook dat we met een enorme krapte op onze arbeidsmarkt zitten. Daarom keken we ook naar die mensen om na te gaan of zij in aanmerking zouden kunnen komen om geactiveerd te worden en naar de arbeidsmarkt gezonden te worden. VDAB heeft extra middelen gekregen om Oekraïense vluchtelingen naar de arbeidsmarkt te begeleiden en heeft ook extra middelen gekregen in het kader van de relancestrategie. Ik heb daarover enkele vragen en ook vragen over de sociale inspectie. Want we weten dat Oekraïense vluchtelingen jammer genoeg ook het slachtoffer kunnen zijn van illegale tewerkstelling. Er was daarom sprake van extra inspectie om dat tegen te gaan.

Ik heb daarover enkele vragen en zal een selectie maken uit de lange lijst die ik ingediend had.

Kunt u aangeven hoeveel extra middelen en extra personeelsleden VDAB tot nog toe heeft ontvangen naar aanleiding van de Oekraïne-crisis? Hoeveel mensen werden exclusief aangeworven en ingezet voor Oekraïense vluchtelingen?

Kunt u aangeven in welke mate private partners betrokken worden bij die activering van Oekraïense vluchtelingen? Er is namelijk soms wat frustratie bij die partners omdat zij – uiteraard – geen extra middelen krijgen maar moeten vaststellen dat VDAB die wel krijgt.

Hoeveel middelen en extra personeelsleden heeft VDAB tot nog toe ontvangen en gebruikt naar aanleiding van de relancestrategie? Zijn er op dat vlak projecten met private partners?

Een derde groep vragen gaat over de sociale inspectie. Kunt u een actuele stand van zaken geven van het aantal extra inspecteurs die in het kader van de Oekraïne-crisis werden aangeworven? Hoeveel controles vonden al plaats en hoeveel pv's werden er al opgemaakt?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega Ongena, ik zal deze vraag, die eigenlijk als schriftelijke vraag ingediend had moeten worden, mondeling beantwoorden. De tabellen met meer gedetailleerde cijfers zal ik aan het verslag laten hechten.

Op dit moment zijn er, op basis van het aantal ingestroomde Oekraïners, twintig bemiddelaars in dienst genomen door VDAB (zie [bijlage 1](#)). Deze mensen worden aangeworven met een contract van bepaalde duur van zes maanden of een jaar. Er zijn op dit ogenblik geen bijkomende aanwervingen lopende.

Voor alle maatregelen die ik naar aanleiding van de Oekraïne-oorlog neem, wordt geput uit REACT-EU-middelen (Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe) en niet uit de Oekraïne-provisie.

VDAB begeleidde sinds eind augustus 2572 Oekraïners via 6049 acties, zoals taalopleiding en individuele beroepsopleiding (IBO). Een gedetailleerd overzicht ontvangt u via het verslag (zie [bijlage 2](#)).

45 procent van de middelen gaat naar gespecialiseerde begeleiding door partners en 55 procent naar dienstverlening door VDAB, bijvoorbeeld intake, IBO, oriëntatie en begeleiding. Zoals u weet, werden er geen specifieke acties opgestart die enkel gericht zijn op Oekraïners. VDAB beschikt over een heel breed aanbod aan dienstverlening voor anderstalige werkzoekenden, en het zijn ook deze acties die voor deze ontheemden worden ingezet.

VDAB ontvangt slechts middelen voor de effectief begeleide Oekraïense ontheemden en de effectief uitgevoerde acties. VDAB voert op dit moment minder acties uit dan initieel geraamd omdat de instroom van Oekraïners lager ligt dan de initieel ingeschatte 120.000. Zo hadden we ingeschat dat er 45 extra bemiddelaars nodig zouden zijn om hen te begeleiden. Maar omdat er minder Oekraïners naar Vlaanderen kwamen, zijn er ook minder – namelijk 20 – bemiddelaars aangesteld.

VDAB moet, net als andere beleidsdomeinen, bijvoorbeeld het Agentschap Integratie en Inburgering, rapporteren over hoe de Oekraïnemiddelen worden besteed. Dat gebeurt binnen de schoot van de taskforce. Aangezien we via REACT-EU-middelen aanwenden, moeten we ook ten aanzien van Europa rapporteren.

In totaal werden 133 unieke wervingen gedaan met het Vlaams relanceplan 'Alle hens aan dek' en op 31 augustus van dit jaar zijn hiervan nog 110 personeelsleden aan de slag binnen VDAB. De middelen van het Alle hens aan dek-plan lopen nog tot het einde van dit jaar.

VDAB heeft in 2021 voor een totaal van 21.890.000 euro middelen opgevraagd en ontvangen uit de relanceprovisie. Hiervan werd er effectief 18.645.000 euro besteed in 2021. Het saldo wordt verrekend op de toelage van dit jaar. De projectenlijst kan ik u ook schriftelijk overmaken.

Behalve voor de unieke aanwerving van medewerkers ter ondersteuning van het project 'opleidingsoffensief arbeidsmarkt' worden alle overige ontvangen middelen uitbesteed aan private partners. Voor het afgesloten boekjaar 2021 betekent dit volgend aandeel in de totale uitgaven: de aanwerving van personeel 18,2 procent; de uitbesteding aan partners voor het project 'digitale vaardigheden' 57,3 procent en dit behelst in hoofdzaak insourcing van de I&T-ontwikkelaars; de uitbesteding aan partners voor het project 'opleidingsoffensief arbeidsmarkt' 24,4 procent. Naast insourcing van I&T-profielen en de aankoop van online-pakketten voor het uitbreiden van het online-opleidingsaanbod omvat dit voornamelijk de aankoop en de huur van mobiele opleidingseenheden en de tender Rijbewijs B.

Er wordt enkel aangeworven voor onbepaalde duur als hiervoor volgens het personeelsplan van 2024 voor de betrokken afdeling nog ruimte is.

Het totale beschikbare VDAB-budget voor 2021 bedroeg bij afsluiting van de jaarrekening 838.237.000 euro. Dit omvat de ontvangen toelagen van de Vlaamse overheid voor een bedrag van 737.731.000 euro en de gerealiseerde eigen opbrengsten en opbrengsten uit Europese fondsen voor een totaalbedrag van 100.506.000 euro.

Voor 2022 bedraagt het totale VDAB-budget 888.199.000 euro. Dit omvat de gebudgetteerde toelagen van de Vlaamse overheid voor een bedrag van 749.826.000 euro en gebudgetteerde eigen opbrengsten en opbrengsten uit Europese fondsen voor een totaalbedrag van 138.373.000 euro

In 2021 werden 21.890.000 euro middelen ontvangen vanuit de relanceprovisie. Dit jaar werden 31.346.000 euro middelen vanuit de relanceprovisie gebudgetteerd. Het voorziene budget voor dit jaar voor de Oekraïne-crisis bedraagt 6.629.890 euro. De uitgaven voor de Oekraïne-crisis worden, zoals al gezegd, gefinancierd met de Europese REACT-middelen, en komen niet uit de Oekraïneprovisie.

Tot slot, er werden reeds zes inspecteurs aangeworven. Op dit moment zoeken we er nog vier. Uit de vorige sollicitatieronde kwamen niet voldoende geschikte kandidaten. De Vlaamse sociale inspectie houdt toezicht in alle sectoren maar de sectoren waar er momenteel de meeste controles plaatsvinden zijn de tuin- en landbouw en de bouwsector.

Specifiek in het kader van de Oekraïne-crisis werden tijdens 53 controles al 265 mensen geïnspecteerd. Daarnaast is het zo dat de Oekraïne-inspecteurs de eerste vaststellingen deden op de Borealiswerf waarover vandaag nog vragen zullen worden gesteld. Cijfers over het aantal inbreuken zijn nog niet beschikbaar, maar na afronding van onderzoeken zullen die beschikbaar zijn.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik zal de schriftelijke tabellen meteen krijgen, samen met de collega's.

Aanleiding voor de vraag was het bericht dat we begin juli lazen, namelijk dat men in Nederland toch blijkbaar veel meer vluchtelingen aan de slag krijgt. Er is sprake van 24.000 vluchtelingen die men daar aan een job heeft geholpen. Als ik dan natuurlijk naar onze cijfers kijk, dan was er begin juli sprake van 3479 mensen die VDAB had bereikt. Uit de vele cijfers – u hebt daarstraks ook een cijfer gegeven en ik heb hier 6049 acties opgeschreven – blijkt dat dat toch wel merkkelijk minder is.

Hebt u zicht op hoe het komt dat wij op dat vlak toch achterlopen op wat blijkbaar in Nederland gebeurt? Gaat u eens kijken naar dat Nederlands model? Welke lessen zou VDAB hieruit kunnen trekken? Een van de zaken die opviel, was dat in Nederland heel veel van die mensen, ik dacht zo'n 40 procent, via uitzendarbeid aan de slag zijn gegaan. Ik denk dat we ook hier misschien eens moeten kijken hoe we de uitzendsector een grotere rol kunnen geven. Kunt u daar alvast iets over zeggen? Alvast dank.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Minister, ik heb deze zomer een aantal cijfers opgevraagd via schriftelijke vragen over de aanstelling van Oekraïners via VDAB. Die cijfers waren inderdaad niet echt positief.

Ik denk dat het inderdaad alle hens aan dek is gezien de huidige arbeidskrapte. Daar zitten heel wat mensen tussen die aan de slag willen. We krijgen allemaal mails binnen van mensen die Oekraïners kennen en begeleiden. Die mensen willen wel degelijk aan de slag.

Wat hebben we deze zomer echter gezien? Dat het aanbod taalcursussen heel beperkt of zelfs onbestaande was. Ook dat er problemen zijn met het erkennen van diploma's. Er zijn hier bijvoorbeeld artsen uit het Oekraïense die nog steeds wachten op de erkenning van hun diploma. Ik weet dat die verantwoordelijkheid niet bij u ligt, minister, maar het is alle hens aan dek voor alle Vlaamse ministers – en zeker voor u, minister Brouns – om alles op alles te zetten om die mensen aan de slag te krijgen.

Als we naar Nederland kijken, waar dat beter lijkt te lukken, dan denk ik dat we zeker en vast moeten bekijken wat zij daar anders doen. Ik merk dat steden en gemeenten in andere landen veel meer betrokken worden als het gaat over de

tewerkstelling van mensen met een vluchtelingenstatuut, bijvoorbeeld Oekraïners. Het is niet zo dat die mensen hier illegaal aan de slag zijn. Het risico zit hem niet in illegale tewerkstelling, want die mensen krijgen bescherming, een statuut, en kunnen dus onmiddellijk aan de slag. Het risico zit hem in mensenhandel en uitbuiting. We komen daar straks nog op terug bij de vraag over Borealis, maar ik denk dat we daar toch waakzaam voor moeten zijn.

Mijn vraag aan u is of u het niet beter zou vinden om de steden en gemeenten te betrekken. Moet u daarover niet in overleg gaan met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG)?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik wil vooral voortbouwen op het laatste wat collega Ongena heeft meegegeven, wat betreft de uitzendsector. Ik heb daar vrij goede contacten en ik merk daar toch wel enige frustratie. Men vindt daar dat VDAB met de sector concurreert, omdat er binnen die populatie Oekraïense vluchtelingen heel wat mensen zitten die vrij eenvoudig toe te leiden zijn naar de arbeidsmarkt, waarmee men vrij vlug aan de slag kan. VDAB doet voor die mensen exact hetzelfde wat de uitzendsector met succes doet, zonder overheidsmiddelen, puur vanuit de vrije markt en ondernemerschap. Ik denk dat VDAB op dat vlak zijn rol moet kennen en eerder ondersteunend moet werken, eventueel, zoals collega De Vreese aanhaalt, richting het faciliteren van taalcursussen. VDAB moet als actor wat meer beducht zijn op dat vlak, en aan de private sector overlaten wat de private sector goed doet. Mijn vraag aan u is om daar met VDAB rond te overleggen.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u voor de heel interessante bijkomende vragen.

Ik wil zeker nagaan hoe het Nederlandse model werkt en wat we daaruit kunnen leren om het hier in Vlaanderen nog beter en sneller te doen. We stellen vandaag natuurlijk ook wel vast dat er opnieuw een zekere uitstroom is.

De suggestie rond de steden en gemeenten onderschrijf ik heel graag. Ik geloof heel sterk in de kracht van de lokale besturen en het toeleiden van mensen die inderdaad niet standaard op de radar staan van VDAB. De grote uitdaging van de andersactieven: op dat vlak zie ik een heel grote rol weggelegd voor de lokale besturen, omdat zij die mensen via sociale diensten vaak sneller op de radar heeft. Dat geldt, denk ik, ook voor de Oekraïners, omdat zij die van dichtbij begeleiden. Dat is een terecht punt dat we kunnen meenemen in overleg met de VVSG en misschien ook in de samenwerkingsverbanden die VDAB sluit met de lokale besturen. Dat is een zeer terechte en waardevolle suggestie.

Wat de concurrentie tussen de uitzendsector en VDAB betreft: ik denk dat de uitzendsector uiteraard een zeer waardevolle sector kan zijn en dat VDAB een aanvullende/complementaire rol te vervullen heeft op het vlak van opleiding en begeleiding. Dat is de lijn waarop ik zit.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Collega's, toen het conflict losbarstte, kwamen er heel veel vluchtelingen naar ons land en was er zeker bij mij, maar volgens mij ook bij de minister en iedereen, een zekere terughoudendheid om die mensen te gaan activeren. Iedereen wilde die mensen – het waren toen ook vooral vrouwen met kinderen – ook de kans geven om het trauma wat achter zich te laten.

Ondertussen zijn we zoveel maanden verder, blijft het conflict jammer genoeg duren en zie je bij die mensen toch een wil om zich nuttig te maken, om aan de

slag te gaan. Er zijn ondertussen ook oplossingen voor kinderen op het vlak van onderwijs. In Nederland zie je dat er heel veel bereidheid is om aan de slag te gaan, terwijl er in Vlaanderen toch nog heel veel 'winst' te boeken valt. Ik zou er dan ook op willen aandringen om met VDAB rond de tafel te gaan zitten. Ze hebben twintig extra bemiddelaars gekregen, maar de resultaten zijn echt niet wat ze in Nederland zijn. Ik kan er alleen maar op aandringen dat u hen wijst op het feit dat ze iets beter hun best zullen moeten doen.

De voorzitter: Iedereen moet uiteraard zijn best doen.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het activeren van werkzoekenden via vrijwilligerswerk – 3645 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, collega's, in ons Vlaams regeerakkoord staan heel wat ambitieuze doelstellingen op het vlak van activering en het begeleiden van niet-werkenden in een traject naar werk. Zo lezen we er onder andere het volgende: "Een gepersonaliseerde en resultaatgerichte aanpak voor elke werkzoekende. We overleggen met de federale instanties om ervoor te zorgen dat vrijwilligerswerk door de gewestelijke bemiddelingsdiensten kan worden vrijgesteld in een traject naar werk."

Een rapport van de Koning Boudewijnstichting, 'Het vrijwilligerswerk in België', uit 2019 geeft aan dat er ongeveer 40.000 uur aan vrijwilligerstaken per dag worden uitgevoerd. Een vrijwilliger verricht ongeveer gemiddeld 200 uur per jaar of bijna 4 uur per week. Vrijwilligerswerk vormt trouwens in heel wat sectoren een belangrijke hoeksteen voor het goed functioneren van een organisatie. En nog volgens datzelfde rapport van de Koning Boudewijnstichting presteren gepensioneerden en studenten gemiddeld het hoogste aantal uren vrijwilligerswerk, terwijl werklozen en arbeidsongeschikten een lagere tijdsinvestering optekenen.

Uit een studie van Jens Detollenaere en Stijn Baert, 'Denk aan jezelf, werk als vrijwilliger', blijkt nochtans dat vrijwilligerswerk de kans op werk wel degelijk verhoogt. Kandidaten die op hun cv kunnen vermelden dat ze vrijwilligerswerk doen, hebben duidelijk hogere aanwervingskansen. Voor personen met een migratieachtergrond was de correlatie nog gunstiger in de studieresultaten.

Vandaag kunnen werkzoekenden ook vrijwilligerswerk uitvoeren, maar er is geen koppeling tussen het vrijwillige engagement en het traject naar werk van de betrokkene en het is vaak lang wachten op de nodige goedkeuring vanuit de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) om als werkzoekende vrijwilligerswerk te mogen uitoefenen. Daarom kan een extra stimulans voor werkzoekenden om zich in te zetten als vrijwilliger zeker nuttig zijn.

Minister, waren er al contacten met uw federale collega's om uitvoering te geven aan onze ambitie om vrijwilligerswerk sterker te kunnen inzetten en waarderen binnen het traject naar werk van de werkzoekenden of plant u een dergelijk overleg?

Ziet u kansen in het inzetten van vrijwilligerswerk in het traject naar activering van werkzoekenden? Zo ja, hoe wilt u dit concretiseren? Ziet u deze maatregel als een opstap voor een specifieke doelgroep binnen de groep werkzoekenden?

Had u hierover al contact met de betrokken sociale partners?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Vandromme, vrijwilligers zijn voor mij het cement in de samenleving. Vrijwilligerswerk is absoluut een meerwaarde voor de vrijwilliger en de samenleving. Ik denk bijvoorbeeld aan de vele jongeren die elke zomer opnieuw actief zijn als leiding op talrijke kampen. Terwijl ze kinderen de tijd van hun leven bezorgen, leren ze heel wat zaken bij en investeren ze in een netwerk.

Voor werkzoekenden is dit niet anders. Vrijwilligerswerk kan hun sociale en technische competenties versterken en hun een heel mooi netwerk bieden. Dit kan hen versterken in hun zoektocht naar werk. Uit onderzoek weten we dat dit inderdaad ook zo is. In het bijzonder voor mensen met een migratieachtergrond versterkt vrijwilligerswerk de kans op werk.

Momenteel kan VDAB vrijwilligerswerk niet autonoom inzetten binnen het traject naar werk. Zoals u weet, is het nog steeds de RVA die hierover beslist. VDAB krijgt ook nog geen informatie over vrijwilligerswerk dat door de RVA wordt goedgekeurd. We kunnen het potentieel van vrijwilligerswerk daarom niet volledig aanwenden in het traject naar werk.

We hebben dat reeds gesignaleerd aan de federale overheid in het kader van de nota 'Elk talent telt', waarin we 29 vragen aan de federale overheid hadden opgenomen. Het dossier is ook besproken op het interfederaal platform. Inmiddels hebben de gesprekken binnen dat platform geleid tot een afsprakenkader dat moet uitmonden in een wijziging van de federale regelgeving op dit vlak.

Het kabinet van de bevoegde minister Dermagne heeft deze maand regelgevende ontwerpen voorgelegd aan de gewesten. Het voorstel voorziet meer ruimte om vrijwilligerswerk in te zetten. Dat is alvast positief. Vanuit Vlaanderen hadden we nog wat bezorgdheden, onder andere met betrekking tot de informatiedoorstroming vanuit het federale niveau naar VDAB. Dat zou op korte termijn moeten leiden tot een aangepast voorstel dat op de federale regeringstafel zou moeten belanden en het liefst ook wordt goedgekeurd.

Vanuit Vlaanderen bereiden we ons hier alvast op voor. Samen met VDAB hebben we een aanpak 'vrijwilligerswerk' klaarstaan. Vrijwilligerswerk kan een manier zijn om werkzoekenden laagdrempelig te activeren en hun zelfvertrouwen in hun kansen op een succesvolle arbeidsmarktdeelnemers op te bouwen.

Vrijwilligerswerk zal binnen het traject naar werk worden ingebed. De inbedding van het vrijwilligerswerk binnen een traject naar werk zal steunen op een aantal principes. Ten eerste blijft het vrijwilligerswerk gebaseerd op vrijwilligheid. Dat is heel belangrijk. VDAB kan informatie voorzien over vrijwilligerswerk, maar kan dit niet verplichten. Indien de werkzoekende niet gemotiveerd is om te 'vrijwilligen', zijn andere VDAB-instrumenten meer geschikt. Ten tweede komt het vrijwilligerswerk niet in de plaats van activering maar kan het wel een opstap zijn naar een duurzame job. Ten derde blijft het, naast vrijwilligerswerk binnen het traject naar werk, mogelijk om vrijwilligerswerk te doen dat geen impact heeft op de beschikbaarheid van de werkzoekende. Informatie hierover is evenwel een meerwaarde om het traject naar werk vorm te geven. We vragen aan de RVA om hier structureel over terug te koppelen.

De aanpak werd reeds besproken met de sociale partners op het VESOC-overleg (Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité) van 24 juni laatstleden. De reacties waren voorzichtig positief. Er waren een aantal punctuele bemerkingen vanuit de sociale partners die reeds werden meegenomen door VDAB.

Ik kijk dan ook echt uit naar de aangepaste federale teksten, zodat we deze aanpak ook effectief kunnen omzetten in de praktijk.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, dank u wel. Het is inderdaad van groot belang om wat er in het regeerakkoord staat ook uit te voeren, al was het maar om het dubbel belang van vrijwilligerswerk te ondersteunen. In de vraagstelling had ik het ook al over de aandacht voor het vrijwilligerswerk, dat onmisbaar is om organisaties draaiende te houden. U weet dat ik vooral bezig ben met onderwijs. Als ik op bezoek ga bij scholen en zie hoeveel mensen er tussen de middag en op andere momenten als vrijwilliger aanwezig zijn op school, dan stemt me dat zeer tevreden. Maar we zien vooral ook dat bijvoorbeeld de ouderenbetrokkenheid op die manier een boost krijgt. Op die manier zetten we het belang van het informeel leren voor taal en vaardigheden ook in de picture. Zelf heb ik heel veel ervaring in het jeugdbewegingswerk. Bij mijn eerste sollicitatie werd daar ook over gesproken. Ik spreek dus uit ervaring. Ik wil er zeker in meegaan dat we die vrijwilligers vooral moeten aanspreken vanuit een nabijheid en niet vanuit een opgelegde vrijwilligheid, want dat werkt contraproductief.

Ik ben zeer benieuwd naar het afsprakenkader. Wat is precies de termijn om deze belangrijke stap te zetten?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik heb op 8 juli 2021 identiek dezelfde vraag gesteld. Minister Crevits heeft toen een gelijkaardig antwoord gegeven als u, minister. Zij vond ook dat die dubbele goedkeuring door de RVA tijdverlies is en eigenlijk zou moeten worden weggewerkt. Ze ging dat voorleggen op de federale werkgelegenheidsconferentie. Dan is de fameuze arbeidsdeal er gekomen, waarvan de grote trofee was dat we geen toestemming meer moeten vragen aan de RVA om vrijwilligerswerk toe te kennen. Nu hoor ik dat het in de praktijk nog altijd niet geregeld is. De tijd is echt wel aan het tikken. Als zelfs die trofee niet in de praktijk geregeld geraakt, waar zijn we dan in godsnaam mee bezig? Ik hoop echt wel dat de volgende keer dat een lieve collega hierover een vraag stelt er kan gezegd worden: 'Mensen, VDAB keurt goed en we moeten geen toestemming meer vragen aan de RVA.'

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel voor de bijkomende vraag. Zoals ik inleidend heb gezegd, ben ik een absoluut believer van de kracht van vrijwilligerswerk, heel breed in de samenleving en zeker ook in het onderwijs. Als we zien welke uitdagingen daar vandaag zijn, dan denk ik dat door de manier waarop je met het vrijwilligerswerk aan de slag kunt gaan in heel wat ondersteunende taken, daar heel wat kansen liggen in de broodnodige ondersteuning en versterking van ons onderwijs. Maar daar moet ik u niet van overtuigen, collega Vandromme.

Wat betreft de concrete timing: we verwachten dat op heel korte termijn. Dat zijn de woorden die ik hierover mag uitspreken, in plaats van 'onverwijld'. Het is belangrijk dat we ernaar verwijzen dat de inschrijving van de tijdelijk werklozen iets is waar we voor gestreden hebben. Dat is een klein trofeetje, maar het is belangrijk dat wanneer je tijdelijk werkloos bent, je verplicht bent om je onmiddellijk in te schrijven in het licht van wat komen zal en de maatregelen die we deze namiddag bekend zullen maken. In het tijdelijk steunkader van Europa, de steun aan bedrijven en de koppeling aan de tijdelijke werkloosheid, is het bijvoorbeeld ook belangrijk dat die mensen heel snel op de radar komen bij VDAB. De RSZ-gelijkschakeling (Rijksdienst voor Sociale Zekerheid) tussen de verschillen is inderdaad ook belangrijk. Ik vind het belangrijk om ook het activerend ontslagrecht

eens te onderstrepen. Vandaag heb ik nog altijd het gevoel dat dat ontslag eigenlijk vaak als een eindpunt wordt ervaren, terwijl het meer een doorstart zou moeten zijn in een carrière. Er is het voorbeeld van de transitietrajecten. Je bent bij werkgever A in een opzeg. Je zou daar dan de opleiding moeten kunnen krijgen om dan meteen bij werkgever B aan de slag te kunnen gaan aan het einde van je opzegperiode met inzet van de middelen die je in de ontslagvergoeding krijgt in het kader van outplacement. Er zijn dus wel wat voorbeelden op dat vlak, maar het kan nog altijd meer en beter en vooral sneller.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, dank u wel. 'Op korte termijn' is hopelijk heel snel, denk ik dan. Een kleine trofee is belangrijk, maar voor mij, en ik denk ook voor u, is het vooral te doen om die mensen die vandaag nog iets te ver staan van arbeid en op die manier via vrijwilligerswerk de kans tot werk groter zien worden. Het is misschien een goed idee om ook goede voorbeelden van vrijwilligerswerk in de kijker te zetten als ambassadeurschap van vrijwilligerswerk naar werk. We kijken uit naar wat komt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over een versterking van de Vlaamse Sociale Inspectie met het oog op de bestrijding van economische uitbuiting en fraude met arbeidskaarten – 3740 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aanpak van misbruik bij economische migranten – 3897 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuïne

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Voorzitter, vorig jaar hadden we het zware werfongeval in de Antwerpse school, daarna hadden we de kinderarbeid in de postpakketbedeling en deze zomer kwam – 'horresco referens' – aan het licht dat op een werf bij chemiebedrijf Borealis in Kallo slachtoffers van mensenhandel aan het werk waren. Het gaat om uitbuiting van buitenlandse werknemers, waarbij alle regels met de voeten worden getreden. Mensen werken hier aan een hongerloon en zijn gehuisvest in zeer povere omstandigheden.

Er zijn dus signalen genoeg die erop wijzen dat er dringend nood is aan meer handhaving. Op Vlaams niveau zijn er nog steeds onvoldoende inspecteurs om dit probleem echt aan te pakken.

Naar aanleiding van de inbreuken op de Borealissite verkondigde u, minister, in de media een topprioriteit te willen maken van het terugdringen van illegale arbeid. Tijdens de commissievergadering van 2 juni 2022 zei u hier dat de capaciteit voor controle en handhaving werd versterkt met tien extra inspecteurs bij de Vlaamse Sociale Inspectie (VSI).

Recent vernamen we in de media dat het overgrote deel van de slachtoffers op de Borealissite nog geen hulp zou hebben gekregen. Erger nog, een deel van die mensen zou opnieuw illegaal aangetroffen zijn op de BASF-site en dus opnieuw het slachtoffer worden van uitbuiting. Ze wachten dus al meerdere maanden op hulp om weer aan de slag te kunnen gaan. Ze willen werken, ze zijn hier om te werken.

Er is een krapte op de arbeidsmarkt. Waar wacht men dus op om, ten eerste, de misbruiken aan te pakken, ten tweede, het eigen Vlaamse instrumentarium te versterken, ten derde, uiteraard samen te werken met de andere overheden, de federale overheid niet het minst, en, ten vierde, om de mensen die er zijn opnieuw op een legale manier toe te leiden naar de arbeidsmarkt?

Minister, vandaar een aantal zeer concrete vragen.

Hoe worden de inspecteurs ingezet om economische uitbuiting en fraude met arbeidskaarten op te sporen?

Zullen er meer inspecties worden uitgevoerd op tewerkstelling van buitenlandse werknemers en zelfstandigen, en op fraude met arbeidskaarten?

Hoe verzekert men dat onderaannemers effectief gecontroleerd worden?

Klopt het dat er nog maar 55 Borealis-slachtoffers geholpen werden door VDAB? Op welke manier worden ze begeleid naar werk? Hoe zullen de andere slachtoffers geholpen worden?

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Deze zomer hebben de federale en Vlaamse sociale inspectiediensten een groot onderzoek gevoerd naar mogelijke slachtoffers van mensenhandel op een bouwwerf van chemiebedrijf Borealis in de Waaslandhaven. Na het onderzoek werden er jammer genoeg heel wat inbreuken vastgesteld. Intussen werden al 174 mogelijke slachtoffers van mensenhandel geïdentificeerd. 138 slachtoffers zouden ondertussen het statuut van slachtoffers van mensenhandel hebben verkregen.

U hebt ondertussen in de pers aangekondigd een nultolerantie te zullen hanteren en heel strikte maatregelen te zullen treffen. U zou onder andere de boetes voor het tewerkstellen van illegale personen verhogen. U wilt ook een grotere verantwoordelijkheid leggen bij de opdrachtgevers en aannemers, door de mogelijkheid te schrappen om de aansprakelijkheid contractueel uit te sluiten. Er zal ook in het Departement Werk en Sociale Economie een nieuwe cel met drie voltijdse medewerkers worden opgericht die specifieke dossiers van grote aanvragers van arbeiders zal behandelen. Ten slotte wordt er ook een cel Detachering en Illegale Arbeid opgericht binnen de VSI, zodat de controles kunnen worden opgedreven.

Dat zijn belangrijke maatregelen. Een andere maatregel die u ondertussen hebt getroffen, is het intrekken van de arbeidskaarten van onder andere Borealis, maar ook van Antwerp Container Transport (ACT). Daarnaast werd VDAB mee ingeschakeld om de gedupeerde werknemers opnieuw aan het werk te helpen.

Minister, wat is de stand van zaken bij Borealis en ACT? Kunt u toelichting geven over het onderzoek en de registratie van slachtoffers van mensenhandel, alsook over de begeleiding van de ex-werknemers door VDAB? Hoeveel ex-werknemers hebben er al een andere job?

Ik wil even aansluiten bij de vraag van collega Gennez. Klopt het dat er van die werknemers ondertussen opnieuw zijn aangetroffen op de werf en dus opnieuw in een afhankelijke situatie zijn terechtgekomen?

U hebt onlangs nieuwe maatregelen aangekondigd om het misbruik aan te pakken. Welke timing hanteert u om deze maatregelen te laten ingaan en de cellen volledig operationeel te krijgen? Welke andere acties neemt u eventueel nog om het misbruik aan te pakken?

Hoeveel meldingen zijn er dit jaar geregistreerd bij de VSI omtrent misbruik van economische migranten?

Kunt u toelichting geven over de samenwerking tussen het Vlaamse en het federale niveau? Wanneer bent u hierover met uw federale collega in overleg geweest? Of plant u dat nog?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega's, voor uw belangrijke vragen over deze dossiers.

Het klopt inderdaad, collega De Vreese, dat er deze zomer twee grote inbreukdossiers waren binnen de economische migratie. Eerst was er het dossier Antwerp Container Transport, en daarna het dossier Borealis. In tegenstelling tot bij ACT, is er bij Borealis mogelijk sprake van mensenhandel. Daarom zal ik voor beide dossiers een aparte stand van zaken geven.

De Vlaamse Sociale Inspectie voerde, samen met het Toezicht op de Sociale Wetten, op 5 april 2022 een controle uit bij ACT. Ik geef een overzicht van de vaststellingen die daar gedaan werden door de beide inspectiediensten. Er werden een aantal prestaties verricht door vrachtwagenchauffeurs die niet in Dimona (Déclaration Immédiate/Onmiddellijke Aangifte) gemeld werden. Die prestaties werden dus niet aangegeven bij de RSZ. Er werden al vijftig chauffeurs tewerkgesteld toen de procedure om een arbeidskaart te verkrijgen nog liep, terwijl ACT verklaarde dat zij nog in Turkije verbleven. Vijftig chauffeurs beschikten niet over een geldig Belgisch verblijfsdocument toen ze al aan de slag gingen vooraleer de arbeidskaart werd uitgereikt. Als verweer werd ingebracht dat deze vijftig chauffeurs bij een Bulgaarse onderaannemer tewerkgesteld waren. Het is belangrijk om hierbij te vermelden dat de Bulgaarse firma eveneens eigendom is van de eigenaar van ACT. Nadat de Vlaamse Sociale Inspectie contact opnam met de Bulgaarse inspectiediensten bleek dat de vrachtwagenchauffeurs niet gekend zijn in Bulgarije. Daarnaast werden er geen lonen uitgekeerd voor prestaties op zon- en feestdagen.

Dat is toch wel een hele kluif en een hele lijst van inbreuken. Intussen is het bestuurlijk onderzoek naar ACT afgerond en werden de vaststellingen overgemaakt aan het arbeidsauditoraat van Antwerpen. In dit onderzoek is er dus geen sprake van slachtoffers van mensenhandel, maar er zijn wel flagrante inbreuken op het vlak van zowel de economische migratieregelgeving als op het vlak van de arbeids- en socialezekerheidswetgeving. De arbeidsauditeur zal beslissen of er een doorverwijzing gebeurt naar de correctionele rechtbank. Tot zover het strafrechtelijke luik van de zaak.

Wat het bestuurlijke luik betreft heeft de Dienst Economische Migratie op basis van de vastgestelde inbreuken bij ACT de 161 arbeidskaarten die aan ACT werden uitgereikt, ingetrokken. ACT ging in beroep, maar ik heb in beroep die beslissing bevestigd. Het Toezicht Sociale Wetten heeft hun ook 624.000 euro aan regularisaties opgelegd. Die werden intussen betaald.

In dit verhaal zijn er natuurlijk ook slachtoffers, namelijk de vrachtwagenchauffeurs. Dat is toch wel belangrijk om te benadrukken. Daarom vond ik het belangrijk om ervoor te zorgen dat zij snel geïnformeerd werden over de beslissing en over hun rechten. Na de intrekking van hun arbeidskaart krijgen zij namelijk drie maanden de tijd om vanuit Vlaanderen een nieuwe job te zoeken. Ik heb ook aan VDAB gevraagd om dat van heel nabij op te volgen, en ik ben tevreden dat we vandaag kunnen meedelen dat aan 104 ex-werknemers al een nieuwe arbeidskaart werd uitgereikt, voor een job als vrachtwagenchauffeur bij een nieuwe werkgever. Dat is begrijpelijk, want zoals u weet is vrachtwagenchauffeur een knelpuntberoep

en zijn alle handen dus nodig. Er zijn echter ook ex-werknemers die de keuze maakten om terug te keren naar Turkije.

Daarnaast is er de case van Borealis. De inspecteurs die door de Vlaamse Sociale Inspectie werden aangeworven in het kader van de Oekraïne-crisis, hebben op basis van een tip 56 illegalen aangetroffen op de Borealissite. Zij hadden een arbeidskaart moeten hebben, maar hadden er geen.

Het onderzoek naar de onderaannemers op de site van Borealis loopt op dit moment nog steeds. De Vlaamse Sociale Inspectie werkt hierbij heel nauw samen met de federale collega's. Er worden op dit ogenblik nog volop werknemers verhoord. Borealis liet intussen weten de samenwerking met de onderaannemers Anki Technology en Irem stop te zetten. De Dienst Economische Migratie heeft beslist alle 317 bij hen lopende arbeidskaarten in te trekken. 145 mensen die aan de slag waren op de site van Borealis, al dan niet illegaal of zonder arbeidskaart, zijn voorlopig erkend als slachtoffer van mensenhandel. Het gaat om 45 Filipijnen, 30 Bengalezen en 70 Turken. Zoals u weet zijn er verschillende voorwaarden en fases om definitief als slachtoffer van mensenhandel erkend te worden.

U zult begrijpen dat we hier over het opsporingsonderzoek niet meer informatie kunnen geven. De tewerkstelling van mensen die voorlopig erkend zijn als slachtoffer van mensenhandel is minder eenvoudig dan die van mensen van wie een arbeidskaart is ingetrokken maar die niet in een traject zitten om erkend te worden als slachtoffer van mensenhandel. Terwijl de werknemers bij ACT drie maanden de tijd krijgen om een nieuwe werkgever te vinden, begint de procedure bij slachtoffers van mensenhandel pas na een wachttijd van 45 dagen. Die periode begint te lopen op het moment van intake bij Payoke, dat instaat voor de psychosociale begeleiding. Pas na die periode kan er opnieuw gewerkt worden.

Op 25 augustus was er een eerste inschrijfmoment, in combinatie met een jobdate en georganiseerd in nauw overleg met de vzw Payoke. Dat was voor een eerste groep van 55 Bengalezen en Filipijnen, en in samenwerking met 7 industriële bedrijven. Op dezelfde dag werden ook een aantal Oekraïense arbeidskrachten uitgenodigd, waarvan sommigen zich al eerder bij VDAB hadden aangeboden. Er is gekozen voor een combinatie van een inschrijfmoment met een jobdate, omdat het technische profielen zijn met veel vakkennis en met recente werkervaring. Er waren 101 deelnemers aanwezig, en dankzij de inzet van tolken en veel bemiddelaars konden de meeste deelnemers de week nadien al solliciteren of een contract ondertekenen. Het is toch wel positief dat er inmiddels al 61 tewerkstellingen werden bevestigd. Intussen heeft er op 15 september nog een jobdate plaatsgevonden, met 54 deelnemers. Op 13 oktober komt er nog een nieuwe jobdate. Deze jobdates staan nog steeds open voor alle werknemers van wie de arbeidskaart werd ingetrokken, en niet enkel voor wie in een traject voor slachtoffer van mensenhandel zit. Het is heel belangrijk om aan te geven dat al die mensen nodig zijn, en dat men hun de juiste ondersteuning en begeleiding moet geven om hier zo snel mogelijk weer aan de slag te kunnen.

Dan waren er nog een aantal bijkomende vragen over de inspecteurs. Hoewel het mij verbaasde dat er op een site als die van Borealis vaststellingen van een dergelijke omvang konden worden gedaan, ben ik niet verbaasd dat die economische migratie helaas toch wel fraudegevoelig is, zoals nu blijkt. Daarom is economische migratie sinds jaar en dag het domein waarop de Vlaamse Sociale Inspectie de meeste controles uitvoert. Het is ook in die wetenschap dat ik de inspectie heb versterkt met tien inspecteurs naar aanleiding van de Oekraïne-oorlog. Dat het net dit korps is dat de kat de bel aanbond, is inderdaad het bewijs dat inspectie een sterk sluitstuk moet zijn en blijven van het beleid inzake economische migratie. De Vlaamse Sociale Inspectie werkt niet enkel op basis van klachten, maar screent ook het aanvraagdossier waarmee er op het eerste gezicht geen problemen zijn,

maar waarvoor het wel interessant is een opvolgingscontrole uit te voeren. Daarnaast wordt er ook samengewerkt binnen arrondissementeel celverband met de andere inspectiediensten. Ook wil ik dat de Vlaamse Sociale Inspectie in de toekomst nog meer inzet op het kruisen van gegevens om op een nog meer onderbouwde manier inspectiecontroles in te plannen. Daar kunnen we misschien zo dadelijk nog wat dieper op ingaan.

Collega Gennez, specifiek wat de onderaannemers betreft, kan de inspecteur in de databank 'Aangifte van werken' zien welke onderaannemers werken uitvoeren op een specifieke werf. De keten van onderaannemers kan worden geraadpleegd en zo kunnen er gericht controles worden uitgevoerd. Daarnaast worden er ook werfven gecontroleerd, waarbij iedereen die aanwezig is op de werf, wordt geïdentificeerd. Op die manier kunnen de diverse onderaannemers op die werf dus in kaart worden gebracht en geïnspecteerd, wat toch wel heel belangrijk is.

We kunnen nu echter inderdaad concluderen dat dit alles nog niet voldoende is. Ik heb naar aanleiding van de case-Borealis dan ook diverse voorstellen geformuleerd om misbruiken in de toekomst nog beter te kunnen aanpakken en uiteindelijk te voorkomen, want dat is uiteindelijk toch het doel. Het aantal controles door de Vlaamse Sociale Inspectie naar frauduleuze detachingsconstructies wordt met 250 verhoogd, tot 750 controles. Hiervoor worden bijkomend 5 vte's inspecteurs en 2 vte's administratieve ondersteuners aangeworven. De specialisatie binnen onze inspectiediensten wordt verder uitgebouwd en de samenwerking met de federale collega's wordt verder versterkt. Dat is uiteraard belangrijk. Het is nu ook weer gebleken dat die samenwerking inderdaad de performantie van de controles ten goede komt.

De regelgeving inzake ketenaansprakelijkheid is toch ook wel een heel belangrijk aandachtspunt bij illegale tewerkstelling. Die wordt aangepast, zodat malafide ondernemingen hun aansprakelijkheid minder gemakkelijk kunnen ontlopen, zoals nu het geval is. Nu is dat vaak gewoon één zinnetje in het contract, namelijk dat men niet werkt met illegalen, punt. Iedereen wast zijn handen dan als het ware in onschuld. Ik denk dat daar echt wel aan moet worden gewerkt, want als je met je ogen dicht ziet dat er iets aan de hand is, dan kan het niet zijn dat je op zo'n eenvoudige wijze je verantwoordelijkheid kunt ontlopen.

De boetes worden verhoogd. Vandaag is de vork 1800 à 18.000 euro. Dat wordt 300 à 3000 euro maal acht, dus tot een maximale geldboete van 24.000 euro.

De Dienst Economische Migratie zal in de toekomst een bijzondere screening uitvoeren bij de grote aanvraagdossiers, wat ook wel belangrijk is. Er zal extra aandacht worden besteed aan onder andere de samenwerkingsverbanden, de financiële gezondheid van de bedrijven en de huisvesting van migranten, wat ook wel een belangrijk aandachtspunt is op dat vlak. De juridische dienst wordt versterkt voor de behandeling van de complexe pro justitia's in het kader van het opleggen van administratieve geldboetes. Ik heb inmiddels ook aan de federale collega's gevraagd om binnen de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (SIOD) extra aandacht te besteden aan detacheringen en gecoördineerde controles van de diverse inspectiediensten op die detachering. Daarmee blijken er immers toch nog vaak problemen te zijn.

Het is mijn bedoeling om met deze voorstellen zo snel mogelijk te gaan. We hebben ook al een heel aantal contacten gehad, ook binnen de diverse Vlaamse inspectiediensten, want ik zie hierin ook wel een opportuniteit om de samenwerking tussen de diverse inspectiediensten te versterken. Ik kan zo dadelijk in een tweede ronde misschien nog wat dieper ingaan op de ideeën die daarrond leven.

Sinds het begin van dit jaar registreerde de Vlaamse Sociale Inspectie vijftig meldingen en klachten die betrekking hebben op de tewerkstelling van buitenlandse

werknemers. Niet elke melding leidt uiteindelijk tot vaststellingen. Zoals zopas toegelicht werkt de inspectie ook niet alleen op basis van klachten. Voor interessante cijfers verwijzen we graag door naar het antwoord op de schriftelijke vraag van de heer Bothuyne. U zult die cijfers daar verder kunnen lezen – tenzij ze tegen dan al in de krant staan, dat kan natuurlijk ook.

De Vlaamse Sociale Inspectie werkt al vele jaren nauw samen met de federale inspectie- en politiediensten. Tussen de federale en gewestelijke sociale inspectiediensten bestaat er ook een samenwerkingsakkoord voor de uitvoering van gezamenlijke controles en de uitwisseling van gegevens. De Vlaamse Sociale Inspectie draagt ook actief bij tot de verwezenlijking van de jaardoelstellingen die worden vooropgesteld door de SIOD. Specifiek over mijn beleidsplannen naar aanleiding van Borealis heeft mijn kabinet op 19 september overleg gehad met de kabinetten bevoegd voor de SIOD, namelijk die van de ministers Clarinval, Vandenbroucke en Dermagne, om in een verdere goede afstemming te blijven voorzien. Ik kan toch wel concluderen dat we heel positief gestemd zijn wat die samenwerking betreft. Ik kijk ook uit naar de verdere versterking daarvan. Ik neem alvast het initiatief om de samenwerking met de Vlaamse sociale inspectiediensten onder de collega's Diependaele en Demir nog te versterken.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Dank u voor uw uitgebreid antwoord. Het illustreert ook de complexiteit van de zaak, temeer omdat Borealis Payoke en de politie laat zeggen dat dit een van de grootste zaken van mensenhandel in België en zelfs Europa van de laatste jaren is. Dat vraagt toch wel een overheid die eensgezind optreedt, die proactief optreedt en die voldoende uitgerust is om het probleem aan te pakken. Ik verwijs naar Borealis. Collega De Vreese heeft inderdaad ook een ACT-dossier, maar er is ook de werf van de school in Antwerpen, een tragisch drama. Het is dus geen alleenstaand geval. Bij elk onderzoek stellen onze inspectiediensten dat ook vast.

Minister, u hebt inderdaad al een aantal acties ondernomen. U verwijst naar de mogelijkheid tot aansprakelijkheid van aannemers voor een onderaannemer. U zegt ook dat u de regelgeving gaat aanpassen. Hoe gaat u dat concreet doen? Want er is natuurlijk ook een belangrijk federaal luik aan die regelgeving. Mijn vraag is wat u precies wilt inschrijven om die onderaannemers aansprakelijk te stellen, en niet alleen hen, maar vooral ook de aannemers zelf. De aannemer is immers vaak degene met wie de overheid zelf contracten afsluit en dan wordt het helemaal cynisch, natuurlijk.

Een tweede element is dat u de bijkomende cel Detachering en Illegale Arbeid gaat versterken. Maar hoe gaat die zich verhouden ten opzichte van de Vlaamse Sociale Inspectie die nu al de arbeidskaarten controleert? U hebt daarnet gezegd dat het misschien een opportuniteit is om de verschillende inspectiediensten, niet alleen binnen Vlaanderen maar ook over de verschillende niveaus heen, te laten samenwerken. Maar hoe gaat dat dan concreet gebeuren? Krijgt men verschillende opdrachten? Krijgt men de opdracht om samen te werken? Integreert u die diensten? Graag had ik meer uitleg daarover.

Puur voor de hygiëne van het debat: u zegt dat u bijkomende inspecteurs hebt aangeworven, tien in het kader van de instroom van vluchtelingen uit Oekraïne. Maar mijn vraag is eigenlijk concreet: zijn er nog bijkomende inspecteurs die naar aanleiding van deze incidenten zijn bij gekomen? Of met andere woorden: wat is nu het totaal aantal inspecteurs die vandaag in Vlaanderen operationeel aan het werk zijn?

Een derde element gaat over het geval van extreme uitbuiting en mensenhandel waarmee we hier geconfronteerd worden. Gelukkig is dat niet in alle dossiers het

geval, maar bij Borealis is dat duidelijk een zeer flagrant geval van mensenhandel en extreme uitbuiting. De vraag is hoe onze inspecteurs daarmee aan het werk gaan. Het is natuurlijk nog een ander verhaal, illegale tewerkstelling waar mensen onderbetaald worden of illegale tewerkstelling waar mensen duidelijk slachtoffer van mensenhandel zijn. Dan gaat het toch ook over de opvang van die slachtoffers. Naar ik verneem is er toch wel een probleem met de bevoegdheidsverdeling of zijn er bevoegdheidsdiscussies tussen het federale en Vlaamse niveau. Volgens Payoke zou de Vlaamse Regering via het departement Welzijn bevoegd zijn om de mensen die slachtoffer zijn van mensenhandel meteen op te vangen, te huisvesten, psychosociale begeleiding te geven, maar blijft de Vlaamse Regering daar in gebreke. Mijn vraag is dus: wat wilt u of wat wil uw collega Crevits concreet doen om hier gevolg aan te geven?

Dat zijn veel bijkomende vragen. U hebt terecht gezegd dat het een zeer complex dossier is. Maar het is wel een dossier, denk ik, waar de mate van beschaving, de mate van sociale bescherming, de mate van welvaartsstaat die wij hier allemaal nastreven, aan afgemeten kan worden. We kunnen ons niet permitteren dat mensen hier in middeleeuwse omstandigheden tewerkgesteld worden. Iedereen heeft recht op een eerlijk loon, op een deftige job, ook als die mensen van buiten de Europese Unie komen en hier krachtens alle procedures legaal aan het werk zouden kunnen zijn. Hier is eigenlijk alleen sprake van grof winstbejag van een aantal en van uitbuiting, met heel veel slachtoffers tot gevolg, niet alleen de betrokkenen zelf maar vaak ook de families in het thuisland. Dus een warme oproep vanuit Vooruit om dringend actie te ondernemen en te coördineren, zodat dit niet meer voorkomt op Vlaamse werven. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Bedankt voor uw uitgebreid antwoord, minister. Ik heb in het verleden dit soort van controles uitgevoerd. Samenwerking tussen de verschillende diensten blijkt inderdaad cruciaal. Ik deed dat vanuit het federale niveau en de Dienst Vreemdelingenzaken. Ik heb heel veel en zeer goed samengewerkt met de Vlaamse inspectiediensten. Op het terrein gaat het zeer vlot. Er is natuurlijk ook een politieke wil nodig om die diensten te ondersteunen en die samenwerking te bevorderen. Die samenwerking op het terrein is zeer belangrijk.

U spreekt ook over de kruising van gegevens. Ook dat is natuurlijk een belangrijke actor om de diensten te ondersteunen. Het gaat dan over kruising van federale en Vlaamse gegevens en dergelijke meer. Iedereen kent ons standpunt over dit complexe land, ik zal daar niet verder over uitweiden. U sprak over het aanpassen van regels. Welke regels zult u aanpassen? Wie hebt u daarvoor nodig? Ziet u dat ook op het decretale vlak of wordt het wetgevende tot het federale niveau beperkt? Ziet u iets binnen de richtlijnen van de Europese Unie die nog moeten worden veranderd? Welke regels wilt u precies aanpassen?

We weten allemaal dat de arbeidskrachte enorm is. De mensen die de arbeidskaarten moeten afleveren zijn druk bevroegd. Dat gaat ook naar mijn zin vaak veel te traag. Maar aan de andere kant is er de balans die ervoor moet zorgen dat er geen arbeidskaarten worden afgeleverd aan malafide werkgevers. Ik heb al een hele tijd aan voormalig minister van Werk Crevits gevraagd om ook eens naar het Nederlandse systeem te kijken, waar er gewerkt wordt met referenten. Werkgevers krijgen er op voorhand een enorme screening, maar zodra ze die screeningsprocedure doorlopen hebben, krijgen ze als bonafide werkgever sneller toegang tot die arbeidskaarten. Dat wil niet zeggen dat er achteraf geen controles meer zouden kunnen gebeuren. Maar daardoor kunnen uw inspectiediensten en uw mensen zich meer concentreren op eventuele malafide werkgevers. Dat is een kwestie van een efficiënte inzet van personeel. Mijn vraag is hoever het hiermee staat. Minister Crevits zei indertijd dat ze dat aan het bekijken was. Hoever staat u daarmee?

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Er is terecht aangehaald dat dit een van de grootste dossiers rond mensenhandel is van de afgelopen jaren. Het is jammer genoeg in de Antwerpse haven, hier in Vlaanderen. Wat ik vooral frappant vind – en u hebt ernaar verwezen, minister – is het volgende. Dit grote dossier van mensenhandel is via een tip aan het licht gekomen. Een oud-rechter op rust die toevallig twee Oekraïense vluchtelingen in huis heeft genomen, stelde bij een van de vluchtelingen vast dat hij niet correct werd betaald. Hij heeft zijn burgerplicht gedaan en zich geïnformeerd. Hij heeft eerst Borealis getipt, maar daar is weinig mee gebeurd. Dan heeft hij de Sociale Inspectie getipt. Toen pas is de bal aan het rollen gegaan.

Ik ben blij met het soort van burgerplicht dat de oud-rechter aan de dag heeft gelegd. Maar ik vraag me wel af of het van dat soort zaken moet afhangen om het grootse dossier van mensenhandel in Vlaanderen en Europa van de afgelopen jaren aan het licht te krijgen. Ik word daar zeer ongemakkelijk van, zeker omdat we het er allemaal over eens zijn en dat we over partijgrenzen heen aanvoelen dat er meer van dat soort dossiers in Vlaanderen aanwezig zijn. Er is al kort verwezen naar PostNL, naar het ongeval aan de school in Antwerpen die is ingestort. Herinner u, collega's, dat de dag dat er dodelijke slachtoffers zijn gevallen het uren heeft geduurd voordat men de slachtoffers kon identificeren omdat men geen zicht had op wie er op die werf actief was. We weten dat dat soort zaken gebeurt. Het zijn middeleeuwse praktijken, die hier geen plaats hebben.

Mijn eerste vraag is hoe we ervoor gaan zorgen dat we dat proactief opsporen. U hebt kort naar 10 extra inspecteurs verwezen. Collega Gennez heeft verwezen naar Oekraïne. Ik denk dat u ook 5 anderen hebt genoemd in uw uitleg. U zou de inspectiedossiers opschalen van 250 naar 750. Maar ik blijf met het wrange gevoel zitten dat het te weinig zal zijn, ook wat de samenwerking met het federale niveau betreft.

Wat denkt u dat de ambitie moet zijn om ervoor te zorgen dat je in Vlaanderen een performante inspectie hebt die continu kort op de bal kan spelen en proactief dit soort zaken in kaart kan brengen? Ik vrees dat we daar nood aan hebben. Ik vrees dat men weet dat er niet voldoende wordt gecontroleerd en dat daardoor dit soort malafide dingen blijven gebeuren.

Een tweede opmerking die ik wou maken gaat over de begeleiding door VDAB van de slachtoffers. U hebt aangehaald dat u in het eerste dossier tevreden was dat er aan meer dan honderd mensen een nieuwe arbeidskaart was uitgereikt. Maar als het specifiek gaat over slachtoffers van mensenhandel die in erbarmelijke omstandigheden worden gehuisvest, dan komt daar ook trauma aan te pas. Zijn er, los van de eerstelijns hulp die door Payoke wordt verleend, profielen bij VDAB die daarin geschoold zijn en ervaring hebben met dat soort dossiers? Zijn er mensen die ervaring hebben rond trauma's en onderwezen zijn om die specifiek te begeleiden? Is daar nood aan? Zijn die mensen daar? Zo ja, met hoeveel zijn ze?

Een derde vraag sluit aan bij Payoke en heb ik ook ingediend bij minister Crevits. Zij had aangegeven en beloofd om in september 2022 met een nieuw plan te komen om Payoke extra te ondersteunen. Misschien kunt u vanuit uw bevoegdheden vertellen of er stappen zijn gezet om Payoke extra te ondersteunen. Ik heb het gevoel dat we allemaal zeer erkentelijk zijn voor het werk dat Payoke doet om die slachtoffers te begeleiden, maar die mannen trekken volop aan de alarmbel. Ze kunnen niet meer volgen en hebben meer steun nodig. Ze voelen zich in de steek gelaten. Het Vlaams niveau is daarin belangrijk. Ik begrijp dat u daar niet meteen een antwoord op kunt geven, maar ik ben toch benieuwd. Ik heb alleszins ook al een vraag om uitleg hierover ingediend bij minister Crevits.

Ik wil nog een laatste punt maken. Ik ben blij dat u aanhaalt dat de samenwerking met het federale niveau heel goed verloopt en dat dat belangrijk is. Ik hoop daar ook een versterkte samenwerking te zien, want ik denk dat er op dit moment proactief te weinig gebeurt en dat er meer ingezet moet worden op die samenwerking. Want ik zou eigenlijk willen dat die malafide bedrijven, de malafide werkgevers, de malafide mensen die daar gebruik van maken, schrik krijgen omdat ze weten dat de inspectie hen op de hielen zit en dat ze het correct moeten doen. Als ze het niet doen om ethische redenen, dan doen ze het maar omdat ze schrik hebben omdat daar gigantische boetes aan vasthangen.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Bedankt voor de toelichting, minister. Het gaat bij Borealis over een flagrant geval van mensenhandel. Ik hoor zeggen dat het gelukkig niet overal zo is. Ik vrees dat het omgekeerde waar is: dat dit het topje van de ijsberg is en dat de meeste van dit soort zaken niet aan het licht komen. Ik vrees dat dat jammer genoeg de realiteit is vandaag. Iedereen die in de haven werkt, kan u daarover vertellen. Ze hebben dat trouwens al gedaan. Vakbonden trekken al lang aan de alarmbel wegens die sociale dumping. Daarrond is heel weinig gebeurd de afgelopen jaren. Ik ben dus wel blij, minister, dat u vandaag een aantal stappen zet. Ik denk dat die in de goede richting gaan en dat het goed is dat dat gebeurt, wat uiteraard niet wil zeggen dat we er al zijn, jammer genoeg.

Ik heb nog enkele vragen over dat dossier, minister. In het dossier van Borealis is toch gebleken dat er heel gemakkelijk arbeidskaarten toegekend werden. Er wordt ook gezegd dat van bovenaf aangeraden werd om die massaal toe te kennen. Hoe zult u dat verbeteren? Welke preventieve check zal er komen? Waarom gebeurde dat niet in het verleden? Hoe gaan we dat beter aanpakken? Zullen de extra vte's, die u aankondigt, effectief voldoende zijn om dat op een goede manier te doen?

Hogere boetes zijn een goede zaak. Maar met alle respect: voor een bedrijf als Borealis betekent zelfs een boete van 24.000 euro zeer weinig, en voor die onderaannemers trouwens ook. Maar het is een goede zaak dat de boetes verhoogd worden, dat is niet mijn punt. Ik denk echter – en professor arbeidsrecht Yves Jorens van de UGent zegt dat ook – dat je ook beslag moet leggen op eigendommen als wagens, huizen en dergelijke. Mijn vraag is dus: wordt er in de huidige dossiers beslag gelegd op bijvoorbeeld kantoren van bedrijven? Een aantal van die bedrijven hebben kantoren in België, bijvoorbeeld in Wommelgem. Wordt er beslag gelegd op die kantoren om aan te tonen dat het menens is?

U sprak over een goede samenwerking met de andere kabinetten. Dat is evenwel echt niet het beeld dat we de afgelopen twee maanden kregen, met alle respect. We hebben eerder gezien dat men vanuit de verschillende niveaus naar elkaar doorverwezen heeft en dat de versnippering van de bevoegdheden gebruikt is om de hete aardappel door te schuiven. Vandaag is het meer dan twee maanden geleden dat dat schandaal aan het licht gekomen is. Er zijn vandaag nog steeds slachtoffers die niet geholpen worden. Ik heb er vorig weekend nog tientallen ontmoet. Er is een groep mensen die op 1 oktober, overmorgen, dreigt te worden gezet uit hun appartement van hun oude werkgever, Irem, die hen uitbuitte, waar het water van de muren loopt als het regent. Zij zitten nog altijd in die appartementen en riskeren er overmorgen uitgezet te worden. Mijn vraag is dus de volgende. Gaan we stoppen met dat slepen met de voeten en ervoor zorgen dat de rechten van deze slachtoffers gewaarborgd worden? Want dat is vandaag absoluut niet het geval. Ik moet zeggen, minister, dat wat ik de afgelopen twee maanden gezien heb echt niet mooi is: mensen die het slachtoffer zijn van mensenhandel en uitgebuit worden op een werf. Dat is allemaal geweten en dan schuift men de hete aardappel door en worden die mensen veel te weinig geholpen. Zal daar snel verandering in komen? Het gaat over de ondersteuning van Payoke,

zoals hier al aangehaald werd. Minister Crevits zei dat dat begin september in orde zou zijn. Ondertussen heeft Payoke nog altijd niet voldoende middelen om al die slachtoffers te ondersteunen. Hoe gaan we ervoor zorgen dat die groep die uit huis dreigt te worden gezet, niet op straat komt te staan?

– *Kurt Vanryckeghem treedt als voorzitter op.*

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel voor de vele bijkomende vragen. Die zijn terecht want het is inderdaad een groot probleem. We mogen daar niet blind voor zijn. De casussen van deze zomer hebben ons helaas met de keiharde werkelijkheid daar geconfronteerd. We moeten de ketenaansprakelijkheid niet onderschatten, de confrontatie naar de werkgevers en de aannemers: men moet goed weten met wie men in zee gaat. Als er vandaag offertes binnenkomen die zodanig ver onder de prijs gaan in vergelijking met die van Vlaamse concullega's, dan moet een hoofdaannemer weten dat er mogelijk iets aan de hand is. Hier zijn businessmodellen op gebouwd. Dan zie je inderdaad de voorbeelden van een ketting aan onderaannemers die echt puur gebaseerd is op die uitbuiting. Van het ogenblik dat je daar decretaal de mogelijkheid voorziet om een drempel in te bouwen om te werken met illegalen, doe je inderdaad een appel aan de verantwoordelijkheid: aannemer, let op, je komt er niet zomaar mee weg. Daar werken we aan. Het is een gevoelig punt, maar wel belangrijk. Ik wil dat ook echt realiseren. Dat is concreet het aspect rond die regelgeving en ik ben het volmondig eens met wat hierover gezegd is. Die performantie moet omhoog. Het kan inderdaad niet zo zijn dat men vandaag als bij wijze van toevalligheden stoot op een aantal casussen.

Ik geef dadelijk cijfers over het aantal mensen. Met die inspecteurs ga je er natuurlijk nooit geraken. Op basis van eigen ervaringen geloof ik heel sterk dat je met artificiële intelligentie vandaag met heel veel publieke data koppelingen kunt maken die je veel gericht toelaten om te onderzoeken en te speuren. Vandaag wordt er in Vlaanderen in een aantal steden en gemeenten proefgedraaid bij de Arrondissementale Informatie- en Expertisecentra (ARIEC's), met een misdaadpreventieplatform dat een onderscheid maakt tussen malafide en bonafide activiteitenorganisaties. Je kunt daar het bedrijf ingeven. Dan krijg je een bepaalde score die je een indicatie geeft in welke mate er een risico is op afwijkend ondernemersgedrag – om het zo algemeen te stellen. Dat is zeer effectief en efficiënt. Dat blijkt ook bij de steden en de gemeenten en de politiediensten die dat vandaag inzetten in de strijd tegen de georganiseerde criminaliteit.

We hebben dat voorbeeld nu genomen om ook toe te passen op de Vlaamse Sociale Inspectie. We zijn er nu mee aan de slag. Daarom heb ik ook de hand uitgestoken naar de andere collega's die bevoegde inspectiediensten onder hun hoede hebben zoals minister Demir en minister Diependaele om een heel performant systeem te maken waarbij je – in plaats van de speld in de hooiberg te zoeken – systematisch controles kunt doen op alle bedrijven. Op basis van de scores kun je heel gericht je beperkte bescheiden capaciteit die je hebt inzetten. De controles zullen op die manier veel performanter en proactief kunnen gebeuren. Ik geloof daar heel sterk in. Dat staat vandaag in zijn kinderschoenen. Met de kennis en de ervaring die we hebben op het vlak van het politionele en het gerechtelijke inzake de strijd tegen de meer georganiseerde criminaliteit, die heel vaak linken heeft met mensenhandel en dit soort vormen van misbruik, gaan we aan de slag met de heel slimme koppeling van data binnen de arbeidsrechtelijke context.

De Oekraïne-crisis heeft binnen de inspectie tot tien extra vte's geleid. De case Borealis betekent nog eens plus vijf. De Vlaamse Sociale Inspectie heeft op dit ogenblik vijftig vte's.

Er zijn ook vragen gesteld over de opvang. Dat zit inderdaad bij minister Crevits. Payoke moet en zal inderdaad versterkt worden met vier vte's omdat het belangrijk is dat de psychosociale ondersteuning ook goed gebeurt. Het gaat inderdaad om mensen die slachtoffer zijn. Na de intake kunnen zij een beroep doen op een leefloon waarmee zij inderdaad geschikte en aangepaste woningen kunnen huren. Dat moet althans de bedoeling zijn en dat moet inderdaad ook opgevolgd worden.

Collega Annouri, u vraagt of er specifieke profielen bij VDAB zijn: Payoke heeft hierrond een samenwerking met VDAB opgezet. Die samenwerking moet leiden tot profielen op het vlak van ondersteuning en begeleiding. Dat is de kerntaak van vzw Payoke.

Collega D'Haese, ik heb niet het signaal gekregen dat er gemakkelijker kaarten uitgereikt zouden zijn. Elke aanvraag voor de Borealiswerf is behandeld zoals bij een andere bouwwerf. Maar als men geen arbeidskaart aanvraagt of als er met valse contracten gewerkt wordt, is dat moeilijk te zien. Het gebeurt heel vaak dat er een kaart is en dat er een contract is, dat er dus twee contracten zijn. Daar botsen we natuurlijk ook tegenaan. Op dit moment is er geen beslag gelegd op zaken. Dat kan strafrechtelijk uiteraard wel gebeuren als de arbeidsauditeur dat doet. Hij is verantwoordelijk voor het onderzoek. Dat kan inderdaad een bewarende maatregel zijn. VDAB staat klaar om iedereen naar de nieuwe werkgever toe te leiden. Het blijft natuurlijk belangrijk dat die mensen goed opgevangen worden. Het zijn slachtoffers, maar ze willen en ze kunnen en ze zijn hier ook belangrijk voor de ondersteuning om de vele vacatures mee in te vullen. Het is toch belangrijk dat ze daarnaartoe geleid kunnen worden en dat ze op een menswaardige manier hier correct aan de slag kunnen gaan.

De studie rond de referenten is bijna klaar, mevrouw De Vreese. Deloitte voert die uit, dus daar zullen we ook de regelgeving rond opmaken. De zaak Borealis leert dat we niet te snel het referentschap mogen uitdelen. Dat is ook duidelijk gebleken. U heeft nu de suggestie gedaan om naar Nederland te kijken. Ik denk dat dat altijd goed is, als we van elkaar kunnen leren. Samenwerking is natuurlijk cruciaal. Lokaal wordt er vaak gewerkt met flexactie waarbij je echt alle inspectiediensten laat samenwerken. U kent die natuurlijk beter als eender wie.

Ik ben een grote voorstander van die geïntegreerde, gecoördineerde acties waarbij je alle inspectiediensten in het land mee laat werken, zowel federaal als Vlaams. Die zijn heel effectief. Je legt als het ware een stolp over een bedrijf. Je gaat ernaartoe en alles wordt uitgekamd. Maar dat is natuurlijk heel arbeidsintensief, en ik denk dat we echt heel sterk moeten inzetten op die poortwachtersfunctie, waarbij je elk bedrijf door het platform laat gaan om te kijken hoe die score zit, om dan heel gericht te kunnen gaan rechercheren, en spoorwerk te doen.

Ik kan u alleen maar meegeven dat de resultaten bij de politiediensten van steden en gemeenten zeer hoopgevend zijn, en dat die mij overtuigd hebben om met dezelfde methodiek aan de slag te gaan binnen de Vlaamse Sociale Inspectie. Ik denk dat dit een heel interessant dossier is om hier in deze commissie verder op te volgen, en dan ook eens een toelichting te geven op een bepaald ogenblik over hoe dat systeem eruit kan zien. We hebben alleszins de intentie om dat op Vlaams niveau te doen voor de hele inspectie, om de data die daar gekoppeld kunnen worden te verbinden tot een groot, sterk, geïntegreerd platform.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): De verontwaardiging over wat er gebeurt op onze Vlaamse arbeidsmarkt, op onze Vlaamse werven, is denk ik heel breed gedeeld. Die ketenaansprakelijkheid is absoluut noodzakelijk om daarop te werken, minister. Ik had gevraagd of u daar wat meer inzicht in kon geven en hoe dat zou

gebeuren. U hebt daar nog niet echt op geantwoord, maar we kijken uit naar die wetswijziging, en hoe die dan concreet zal zijn.

Over de inspectie: wij verlenen onze volle steun aan alles wat inspectie performanter kan maken. Maar ik denk dat we ook niet om de vaststelling heen kunnen, gezien het wijdverspreide misbruik, dat we meer controleurs – menselijke controleurs – zullen nodig hebben om de veiligheid te garanderen op onze werven, en het misbruik uit te bannen.

U geeft aan dat u Payoke versterkt met vier vte's, om de begeleiding van de slachtoffers van mensenhandel te kunnen doen. Met een leefloon op zoek gaan naar goede huisvesting – u voelt me al komen – zal niet evident zijn, gezien de huisvestingsmarkt die we, zeker in de grote steden, kennen. En ten tweede had ik begrepen dat die vier vte's voor zes maanden zouden gegarandeerd zijn. Maar het probleem zal heel erg waarschijnlijk niet op zes maanden opgelost zijn. Dus ik denk dat er duurzame versterking van Payoke nodig is.

Tot slot misschien een algemene bedenking. Dit is zo'n veelkoppig monster. Ik denk dat we allemaal verontwaardigd zijn. U bent verantwoordelijk, maar ook andere partners en overheden zijn verantwoordelijk. Ik zou echt een pleidooi willen houden om een ronde tafel te organiseren om paal en perk te stellen aan uitbuiting op werven en mensenhandel in verschillende sectoren.

– Robrecht Bothuyne treedt als voorzitter op.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Minister, nogmaals bedankt voor uw uitgebreide toelichting. Ik ben er zeker van, collega Gennez, dat we hier nog verder op zullen terugkomen in volgende vragen. Als we een draagvlak willen hebben voor economische migratie, dan moeten die misbruiken er absoluut uit. De verontwaardiging over dat misbruik, over die mensenhandel, wordt door ons allemaal sterk gedragen. Het is afschuwelijk dat er misbruik wordt gemaakt daar waar mensen zich in kwetsbare posities bevinden. Dat is echt afschuwelijk.

In ons zult u altijd een bondgenoot vinden, minister, om daartegen te vechten. Ik vind de richting die u ingaat, om zeer gericht en zeer efficiënt te gaan werken, de goede richting. We weten allemaal dat dit soort van controles – zoals u zegt: een stolp zetten op een onderneming, en daar de zaak gaan stilleggen om te gaan controleren – ook economisch heel zware gevolgen heeft voor die bedrijven.

Als dat dan bonafide bedrijven zijn, heeft dat natuurlijk een heel zware economische impact. Laat ons dus zo gericht mogelijk, zo efficiënt mogelijk werken, en als er misbruiken zijn, als er sprake is van mensenhandel, daar heel zwaar aan tillen, daar heel zwaar op gaan werken, want dat is natuurlijk oneerlijke concurrentie naar iedereen die zich wel goed gedraagt.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het sanctioneringsbeleid van VDAB – 3828 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de controle en sanctionering door VDAB – 3886 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

Robrecht Bothuyne (cd&v): Collega's, mijn vraag gaat over de manier waarop we onze werkzoekenden aan de slag willen helpen. Er zijn nog steeds – ondanks de crisis waar we op dit moment in aan het geraken zijn – bijzonder veel vacatures om in te vullen, zeker als we kijken naar de voorbije twaalf maanden. Nochtans blijkt uit cijfers dat een grote groep werklozen moeilijker een baan lijkt te vinden en langer werkloos blijft. Om werkzoekenden aan een duurzame job te helpen, is VDAB uiteraard verantwoordelijk voor de wortelactivering – begeleiding, opleiding –, maar dus ook voor de stok, die sanctionering, als daar niet voldoende op wordt ingegaan.

Deze vraag gaat over de sanctiecijfers van VDAB voor het eerste semester van dit jaar. Het aantal ontvangen dossiers ligt opnieuw op het niveau van voor de coronacrisis. Je zou denken: dat is goed. VDAB en de manier waarop er gewerkt wordt, zijn opnieuw op het niveau van voor corona. Anderzijds zou de nijpende toestand op onze arbeidsmarkt er eigenlijk moeten kunnen toe leiden dat het aantal dossiers stijgt in plaats van daalt.

Als we kijken naar de reden van transmissie naar de controledienst zien we dat van de 15.170 ontvangen transmissiedossiers 73 procent werd overgemaakt omdat werkzoekenden niet opdaagden op een afspraak of een aangetekende afspraak. Bij de opstart van de controledienst was dit 82 procent. Daar zit een zekere verbetering in, zo u wilt. Toch blijft de reden 'niet komen opdagen' een zeer groot deel uitmaken van de redenen voor transmissie. Uit de cijfers blijkt ook dat er een zeer gering aantal transmissiedossiers is dat opgestart wordt wegens een effectief probleem met de actieve beschikbaarheid. Het is nochtans cruciaal dat de bemiddelaar erop toeziet dat de werkzoekende zelf voldoende inspanningen levert, en dat de bemiddelaar de werkzoekende ook voldoende en duidelijke opdrachten geeft en dit formaliseert. In dit kader merken we op dat het aantal afsprakenbladen, die de afspraken tussen werkzoekende en bemiddelaar formaliseren, gedaald is met 15 procent, als we 2021 vergelijken met 2020. De afsprakenbladen gelden als signaal dat het werkzoekgedrag bijgestuurd moet worden en zijn dus een bijzonder belangrijk instrument.

Ik heb nog wat andere cijfers. Zo blijkt dat slechts 7 procent van de transmissiedossiers worden opgestart wegens werkweigeringen. Dit percentage is iets hoger dan de voorbije jaren, wat mogelijk te wijten is aan een nieuwe manier van opvolging. Het aandeel van werkweigeringen in de transmissiedossiers is wel nog steeds vrij laag. Als VDAB – zoals hij aankondigt – sterker zou inzetten op het begeleiden van werkzoekenden naar knelpuntvacatures, zouden er normaal veel meer disputen kunnen ontstaan over het eventueel niet aanvaarden van een knelpuntopleiding, een individuele beroepsopleiding (IBO) of een gepaste job.

We stellen ook een merkbare stijging vast van het ontvankelijkheidspercentage van de doorgestuurde dossiers tot 73 procent. Dit wijst erop dat er meer aandacht wordt besteed aan de kwaliteit van de dossiers, wat de controledienst ook toelaat om meer dossiers te behandelen. De belangrijkste reden van ontvankelijkheid blijft

weliswaar ongewijzigd en problematisch, namelijk dat de werkzoekende niet uitkeringsgerechtigd is. Dit is een signaal dat bemiddelaars bij het overmaken van dossiers het al dan niet recht hebben op een werkloosheidsuitkering zelf nog steeds onvoldoende kunnen controleren en inschatten. Dit is dus zeker nog voor verbetering vatbaar.

Vandaar dat ik een aantal vragen heb, minister.

Hoe evalueert u het nieuwe model van integratief bemiddelen?

Hoe kijkt u naar het geringe aantal transmissiedossiers wegens gebrek aan actieve bemiddeling? Zien de bemiddelaars er voldoende op toe dat werkzoekenden zelf voldoende inspanningen leveren en krijgen de werkzoekenden een voldoende aantal en duidelijke opdrachten mee? Of moet dit geringe aantal net als een positief signaal gezien worden, namelijk dat het overgrote deel van de werkzoekenden zelf wel voldoende inspanningen levert?

Welke verklaring ziet u voor het gedaalde aantal afsprakenbladen? Ziet u oplossingen om het proces dat de afspraken tussen bemiddelaar en werkzoekende formaliseert, te verbeteren?

Hoe verklaart u dat we naast de stijging van het aantal effectieve sancties wel een sterke daling van het aantal signalen zien dat aan werkzoekenden wordt gegeven? Is dit een effect dat we kunnen toeschrijven aan het nieuwe model van integratief bemiddelen?

We merken een gestegen aantal werkweigeringen. Worden werkzoekenden in de nieuwe methode van opvolging sterker begeleid richting knelpuntvacatures? Zijn er initiatieven om werkzoekenden nog sterker toe te leiden naar knelpuntvacatures?

Zijn er initiatieven om de informatiedoorstroming te verbeteren zodat de bemiddelaars over voldoende informatie beschikken om te kunnen controleren of de werkzoekende al dan niet recht heeft op een uitkering, om zo het ontvankelijkheidspercentage omhoog te helpen?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): De voorzitter heeft de problematiek voortreffelijk ingeleid, dus ik ga dat niet allemaal meer herhalen.

Ik wil nog ergens op wijzen. Voorzitter, u hebt goed geschetst dat het aantal sancties gestegen is en het aantal transmissies een stukje gezakt, maar ik wil een plenaire vergadering van een aantal maanden geleden in herinnering brengen, toen we het hadden over die afsprakenbladen. Kennelijk misten een aantal van die afsprakenbladen een objectieve neerslag, waardoor een sanctie niet mogelijk was. Dat is een probleem dat ik in deze vraagstelling wil meenemen.

Minister, mijn vragen aan u zijn vergelijkbaar met die van onze eerbare voorzitter.

Eerst en vooral, hoe verklaart u het verhoogd aantal sancties? Is dat te wijten aan uw voortreffelijk, uitstekend, excellent beleid of liggen daar andere zaken van aan de grondslag? Zijn de werkzoekenden misschien stouter of minder correct geworden?

Hoeveel werkzoekenden werden er in de eerste helft van 2022 effectief geschorst?

Wat is de stand van zaken van de hervorming van de bemiddelings- en transmissieprocedure door VDAB? Moeten daarvoor nog regelgevende stappen worden gezet?

Werden de hiaten in het regelgevend kader en de onduidelijkheden omtrent het afsprakenblad met betrekking tot het nakomen van afspraken en engagementen weggewerkt? Zo'n afsprakenblad zou altijd de grondslag moeten vormen voor sanctioneren. Het zou eigenlijk doodjammer zijn dat je als bemiddelaar moet zeggen tegen persoon X: 'We hadden dit en dat afgesproken. U trekt zich daar niets van aan, maar ik kan niets doen, want die zaken die we hadden afgesproken, ontbreken een formele grondslag in dat afsprakenblad.' Hoe wordt daar verder mee omgegaan?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega's, een van onze prioriteiten deze legislatuur is om werk te maken van een sluitende bemiddeling op maat van werkzoekenden. We willen dat VDAB werkzoekenden sneller begeleidt en hun een traject op maat biedt, maar ook waar nodig een sanctie kan opleggen. De doelstelling daarbij is om werkzoekenden beter aan een job te helpen en vacatures sneller in te vullen.

Met het nieuwe bemiddelingsmodel zetten we in op heldere afspraken met de werkzoekenden en de opvolging ervan. We coachen de bemiddelaars ook intensiever om de verschillende taken als bemiddelaar op te nemen, zowel op het vlak van begeleiding als opvolging en controle van de werkzoekende. Dit moet uiteindelijk leiden tot meer impact op de begeleiding en houding van de werkzoekende.

We moeten nu kijken naar de effecten in de praktijk om zo ook de komende jaren verder te investeren om het model te verfijnen en te verankeren op de werkvloer. De evolutie van de bemiddelings- en sanctiecijfers speelt daarin uiteraard een cruciale rol.

Als we kijken naar de sancties in het eerste semester van dit jaar, dan stellen we vast dat het aantal is gestegen ten opzichte van het jaar voordien. Net als bij vele andere diensten was de impact van de covidcrisis op de werkvloer ook bij VDAB significant. De aanzienlijke stijging van het aantal sancties in het eerste semester van 2022 geeft aan dat deze covidimpact op de werkvloer reeds is verteerd.

Daarnaast heeft VDAB het afgelopen jaar intensief gewerkt rond individuele en teamcoaching, als onderdeel van de nieuwe bemiddelingsstrategie. Het lijkt geen twijfel dat die aanpak een positieve impact heeft op de manier waarop de bemiddelaars omgaan met werkzoekenden. Het model van integratief bemiddelen zorgt daarbij voor een kortere opvolging van de werkzoekende, door een betere communicatie, en met een sterk gebruik van concrete opdrachten.

We noteerden alvast een hogere instroom aan transmissies in de controledienst én een hogere ontvankelijkheidsgraad, wat aangeeft dat er ook op de kwaliteit van de transmissiedossiers wordt gewerkt. Dit zorgt finaal voor een hoger aantal sancties.

Er waren een aantal vragen naar cijfers. Laat me beginnen met de laatste vraag.

In de eerste helft van 2022 werd er in 4681 dossiers een tijdelijke of definitieve schorsing van de uitkering als sanctie opgelegd. Dit komt overeen met 75,2 procent van de genomen sancties. Daarnaast waren er 4,6 procent verwittigingen en 20,2 procent negatieve evaluaties voor jongeren in beroepsinschakelingstijd. Na een negatieve evaluatie verliest een jongere zijn uitkering niet. Het betekent echter wel dat de jongere langer moet wachten om toegang te krijgen tot de inschakelingsuitkeringen.

Het klopt dat het aantal sancties in het kader van actieve beschikbaarheid nog beperkt is, maar dat is zeker geen slecht teken. We verwachten immers van VDAB dat ze werkzoekenden actief begeleiden naar werk. Tijdens het bemiddelingsproces krijgen werkzoekenden die zelf te weinig actief zoekgedrag vertonen, een concreet

aanbod van VDAB of een concreet te vervullen actie, waarmee het sanctioneringskader ook verschuift naar de passieve beschikbaarheid. Zo is er bijvoorbeeld een stijging van het aantal sancties als gevolg van een werkweigering. In het nieuwe model wordt immers meer nadruk gelegd op het gebruik van concrete opdrachten, zoals sollicitatieopdrachten. Desalniettemin investeert VDAB verder in de ontwikkeling van gespreksleidraden voor de bemiddelaar, waarin de controle op de actieve beschikbaarheid een prominente plaats zal krijgen.

We zien tegelijk dat er met de stijging van het aantal sancties een daling is van het aantal formele afsprakenbladen. Er is op dit moment geen eenduidige verklaring daarvoor die ik u kan meegeven. Mogelijk is dit het gevolg van het model integratief bemiddelen, waarbij de focus op een preventieve aanpak wordt gelegd, of komt het doordat de procedure tot sancties vlotter wordt doorlopen zonder al te lang in de fase van de afsprakenbladen te blijven. VDAB zal dit verder onderzoeken en indien nodig remediëren.

De onduidelijkheden omtrent de afsprakenbladen zijn aangepakt. Daarvoor werden drie pistes bewandeld. Ten eerste werd de redactie van de communicatie geactualiseerd. In de geschreven communicatie worden de verwachtingen, de opdrachten en de rechten en plichten meer uitgebreid toegelicht. Daardoor is er minder verwarring en onduidelijkheid bij de werkzoekenden. Ten tweede werd het opleidingspakket rond het formuleren van opdrachten voor bemiddelaars geactualiseerd en opnieuw onder de aandacht gebracht. Ten derde wordt in het kader van het model integratief bemiddelen meer aandacht besteed aan de gesprekstechnieken en de gespreksstructuren, zodat de bemiddelaar tijdens het gesprek meer ruimte creëert om rechten, plichten en verwachtingen toe te lichten.

De benodigde regelgevende stappen voor de hervorming van de bemiddelings- en transmissieprocedure, zoals de juridische verankering van de digitale bemiddeling, werden gezet. De volgende stap is het uitwerken van de technische en functionele analyse om tot een aanpassing van de systemen te komen. Voor de programmering van de systeemwijziging, waaronder de informatiedoorstroming richting bemiddelaars omtrent het recht op uitkeringen van werkzoekenden, zal aanzienlijke ontwikkelingscapaciteit vereist zijn. Die capaciteit is ook noodzakelijk voor andere grote projecten zoals individueel maatwerk en diverse projecten uit het werkgelegenheidsakkoord. Deze prioritering zal de komende weken verder worden gemaakt in overleg met de raad van bestuur van VDAB. Ik kan daarover dus voorlopig nog geen verdere heel concrete timing meegeven. Collega's, u hoort het: er worden stappen vooruit gezet. Dit lijkt zich toch wel te vertalen in de eerste sanctiecijfers voor dit jaar. We staan ondertussen niet stil en bereiden de volgende stappen al voor richting een meer sluitende bemiddeling op maat van elke werkzoekende.

Robrecht Bothuyn (cd&v): Dank u wel. Ik denk dat we ons allemaal wel kunnen vinden in dat laatste, een meer sluitende bemiddeling. Dat is in eerste instantie een positieve aanpak. Ik denk dat we in Zwitserland en Oostenrijk hebben gezien hoe belangrijk het is om kort op de bal te spelen, om mensen snel te helpen op een adequate manier en tegelijk ook voldoende te verwachten van die werkzoekenden. Snelheid is dus essentieel bij het bemiddelingsproces. Ik denk dat VDAB op dat vlak nog winst te boeken heeft, dat daar sneller een duidelijk aanbod moet worden geformuleerd, zij het opleiding, zij het begeleiding, zij het sollicitatieopdrachten. Minister, dat is nog een bijkomende vraag. U zegt meer te werken richting bijvoorbeeld sollicitatieopdrachten, met een concreet aanbod. Tegelijk zien we dat het aantal afsprakenbladen, de formele manier waarop de verwachtingen ten aanzien van werkzoekenden worden genoteerd, daalt. Kunnen we niet het geheel van de manier waarop we communiceren naar werkzoekenden gaan hervormen, misschien het te formele karakter van de afsprakenbladen wat verlaten, maar wel sneller kunnen sanctioneren als er niet wordt ingespeeld op

sollicitatieopdrachten en eventuele andere aanbiedingen die VDAB doet om werkzoekenden te helpen? Kunnen we dus de manier van werken, van het formaliseren van de afspraken ten aanzien van werkzoekenden niet op een soepelere en andere manier gaan aanpakken, zodat we ook op dat vlak korter op de bal gaan spelen?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): De voorzitter verwees net naar de buitenlandse zending die we hebben mogen doen. Tussen haakjes: de voorzitter heeft die voortreffelijk geleid. Ikzelf was bijzonder onder de indruk van hoe ze in het kanton Zürich omgaan met werkzoekenden. Zoals de voorzitter aangaf, worden er daar niet te grote formele afsprakenbladen gemaakt. Maar uitkeringsgerechtigd werkloos zijn wordt daar wel gezien als een voltijdse job. Werkzoekenden moeten bijna week na week kunnen aantonen dat ze voltijds bezig zijn met inspanningen om een job te vinden. Ze worden uiteraard ondersteund, via een opleidingspakket enzovoort. Maar ze moeten dat werkelijk voltijds aantonen. En ze zijn ook wel gedreven, want de werkloosheidsuitkering is daar beperkt in de tijd, afhankelijk van de leeftijd tussen negentig en zeshonderd dagen.

Ik vind de suggestie van onze voorzitter eigenlijk wel niet slecht om dat model deels te kopiëren, waarbij het voor de bemiddelaar eenvoudiger is om een afsprakenblad op te stellen. Want zoals ik het uit het antwoord hoor, wordt dat nu een zeer formele en zware procedure, terwijl we er eigenlijk van mogen uitgaan dat elke werkzoekende die een uitkering ontvangt er álles aan doet om een job te vinden. Daarom ben ik er zelf wat van geschrokken dat er bij de dienstenchequewerknemers maar ongeveer zesduizend zogezegde werkzoekenden zijn voor dienstencheques, terwijl we zo veel meer werkzoekenden hebben. Eigenlijk zouden ze het bijna allemaal moeten zijn.

Minister, kan er een opening worden gemaakt om dat hele systeem van de afsprakenbladen en de formalisering gezamenlijk te herzien zodat we veel korter op de bal kunnen spelen en de werkzoekenden nog veel sneller uitstromen naar werk?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Jullie weten dat ik jullie bondgenoot ben op dat vlak. We zitten echter met een aantal rechten van de werkzoekenden die we moeten respecteren. Dat neemt niet weg dat de performantie van de hele procedure en het werken met die bladen wat mij betreft permanent kan worden verbeterd als daar goede voorstellen en goede suggesties toe zijn. Ik begrijp dat er daartoe recent een evaluatie is gebeurd.

Als er suggesties zijn tot aanpassing of verbetering van het formalistische karakter ervan, ben ik de eerste om dat verder op te nemen met VDAB. Het is inderdaad belangrijk dat de afspraken correct worden toegepast en dat je de duidelijke afspraken kúnt controleren. Dat kader moet er wel zijn. Maar als er efficiëntiewinsten kunnen worden geboekt, als sommige zaken inderdaad te formalistisch zijn en eerder een drempel of vertraging zouden kunnen zijn, ben ik er inderdaad toe bereid om dat verder kritisch te bekijken.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Minister, we zijn blij met de bereidheid om dat kritisch te bekijken en nieuwe stappen te zetten in het bemiddelings- en opvolgingsproces ten aanzien van werkzoekenden. De nijpende arbeidsmarkt is een constante, ondanks de moeilijker economische situatie. We kunnen het ons niet veroorloven dat mensen er de kantjes vanaf lopen. We hebben iedereen nodig op de arbeidsmarkt.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het uitstel van individueel maatwerk – 3873 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuynne

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Alessia Claes (N-VA): De Vlaamse Regering werkte een nieuw regelgevend kader uit voor het individueel maatwerk. Dit vereenvoudigt het beleids- en ondersteuningskader voor personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt en zorgt ervoor dat ze ook kunnen worden ingeschakeld bij een reguliere werkgever of een bedrijf. Daartoe worden de Vlaamse ondersteuningspremie (VOP), de sociale inschakelingseconomie (SINE), de lokale diensteneconomie (LDE) en de maatwerkafdelingen binnen het collectieve maatwerk ingekanteld in dit decreet. Werkgevers en zelfstandigen kunnen rekenen op een financiële ondersteuning in de vorm van een loonpremie en/of een begeleidingspremie. Op die manier wordt de juiste omkadering op de werkvloer gegarandeerd.

Aanvankelijk was het de bedoeling om te starten met het individueel maatwerk vanaf 1 januari 2023. De Vlaamse Regering heeft echter beslist om dit met zes maanden uit te stellen, tot 1 juli 2023. Er komt wel een transitieperiode tussen 1 januari en 30 juni 2023.

Minister, wat is de impact van dit uitstel voor de sector?

Wat is de stand van zaken van de overgangsmaatregelen? Hoe zal de transitieperiode tussen 1 januari en 1 juli 2023 concreet worden uitgewerkt?

Hoe zullen de reguliere bedrijven worden ondersteund en aangemoedigd om in te stappen in het systeem van het individueel maatwerk? Voorziet u een campagne om het individueel maatwerk te promoten?

Is VDAB voorbereid om het individueel maatwerk uit te rollen en de indicering en toeleiding op te nemen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Mevrouw Claes, dank u voor uw belangrijke vragen over het individueel maatwerk.

Er is bewust gekozen voor een verlengde transitieperiode, die het mogelijk moet maken de sector grondig en voldoende te informeren en vooral ook voor de ondernemingen een zorgvuldige, zorgzame overgang naar het kader van het individueel maatwerk mogelijk te maken. LDE-ondernemingen zullen namelijk de keuze moeten maken of ze naar collectief of individueel maatwerk willen evolueren.

De beslissing voor een verlengde transitieperiode komt op vraag van ondernemingen uit de sector en geeft hun extra tijd om zich zeer zorgvuldig op de uitrol van individueel maatwerk voor te bereiden. De verlengde transitieperiode zal er bijvoorbeeld voor zorgen dat organisaties die als begeleider individueel maatwerk willen organiseren meer tijd hebben om hiervoor een erkenning aan te vragen en te krijgen.

De ministeriële besluiten worden volgens de oorspronkelijke timing verder uitgewerkt. De administratie zet in de tussentijd verder in op communicatie en opleiding van personeel dat de aanvragen voor werkgevers, zelfstandigen zal behandelen. Achter de schermen wordt er dus volop voortgewerkt aan de uitrol van het decreet.

Het is uiteraard mijn opdracht om, samen met mijn administratie, LDE-ondernemingen en maatwerkafdelingen zo klantgericht mogelijk te ondersteunen bij de transitie richting hetzij de maatregel individueel maatwerk hetzij de maatregel collectief maatwerk. Dit is immers een belangrijke strategische beslissing, die zorgvuldig – met aandacht voor alle facetten van het interne besluitvormingsproces van de ondernemingen – dient te worden genomen. De verlengde periode maakt juist dat een zorgvuldige, zorgzame overgang mogelijk is. Samen met mijn administratie werd er een uitgebreid ondersteuningsaanbod uitgewerkt.

Begin september werden er twee infovideo's opgenomen om de LDE-ondernemingen en maatwerkafdelingen te informeren over het nieuwe kader van het individueel maatwerk en om hen te ondersteunen in de overstap naar individueel maatwerk. Deze video's bieden een eerste antwoord op de bestaande vragen.

Sinds half september voorzien we ook in individuele coachinggesprekken voor de LDE-ondernemingen en maatwerkafdelingen. Op dit moment zijn er zo'n dertig sessies ingepland. Tijdens een coachinggesprek wordt dieper ingegaan op de specifieke vragen van de afzonderlijke ondernemingen.

Daarnaast werken we momenteel aan een infodag over de maatregel individueel maatwerk. De dag zal bestaan uit korte webinars rond meerdere topics, waaronder de werkondersteunende maatregelen van individueel maatwerk, het proces van indiceren en de overgangsmaatregelen. De infodag staat open voor werkgevers, werknemers, ondernemingen en andere belanghebbenden. De infodag is gepland op 22 november 2022.

Gedurende de gehele transitieperiode is mijn administratie beschikbaar om LDE-ondernemingen en/of maatwerkafdelingen heel gericht en concreet te ondersteunen.

In het najaar van 2023 zal er een campagne lopen om individueel maatwerk als nieuwe maatregel te promoten. De doelgroep van deze campagne bestaat uit werkgevers, zelfstandigen en personen met een arbeidsbeperking. Het doel van de communicatiecampagne is: de maatregel individueel maatwerk bekendmaken bij werkgevers en zelfstandigen in de reguliere economie; werkgevers aanmoedigen om mensen met een arbeidsbeperking aan te werven en gebruik te maken van de maatregel individueel maatwerk; mensen met een arbeidsbeperking attent te maken op het bestaan van de maatregel individueel maatwerk.

De campagne moet nog gegund en concreet uitgewerkt worden.

VDAB zal klaar zijn om vanaf 1 juli 2023 te indiceren. Klanten met advies over individueel maatwerk zullen opgenomen worden in de huidige bemiddelingsprocessen bij VDAB of een van zijn partners. In het kader van individueel maatwerk zal VDAB twaalf extra indiceringsconsulenten aanwerven. Wat betreft de transitieperiode zal VDAB op 1 januari 2023 reeds paraat staan om de huidige LDE-werknemers en werknemers met een SINE in te schatten in functie van een mogelijk advies richting het individueel maatwerk, dat dan zal ingaan vanaf 1 juli 2023.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Minister, dank u wel voor het uitgebreide antwoord. Het is duidelijk dat het uitstel van zes maanden zeker geen afstel is. Ik hoor dat u initiatieven neemt rond informatieverstreding, informatiemomenten, voorbereiding rond een campagne en dat u extra mensen in dienst neemt die bezig zullen zijn met de indicering. Ik begrijp ook dat u die tijd gebruikt om ervoor te zorgen dat het kader zorgeloos en vlekkeloos kan verlopen. Ik kan me goed inbeelden dat nieuwe regelgeving gepaard gaat met onzekerheid en zoekwerk. Dialoog met de sector is zeker belangrijk. Dat vraagt tijd – alle begrip daarvoor – zodat we dit ten

gronde kunnen aanpakken. We hebben onlangs hoorzittingen gehad met de actoren. Zij waren vragende partij om te zorgen voor goede overgangsmaatregelen. Ik ben blij dat u daarmee rekening houdt.

We weten dat we voor individueel maatwerk sterk moeten gaan kijken naar de bedrijven en de werkgevers zelf. Er is een enorme kloof tussen het individueel maatwerk en de reguliere economie. Er zijn wel heel veel opportuniteiten om samen te werken. Gisteren hebben we tijdens de Klimaatcommissie gezegd dat er op dit moment heel veel crisissen bezig zijn. Bedrijven zijn geneigd om minder een sprong naar vernieuwing te wagen en ander personeel aan te werven en om voorzichtiger te werk te gaan. Ik zou willen zeggen dat dit een opportuniteit is voor de bedrijven, voor de sociale economie. Laat het zeker duidelijk zijn aan de reguliere economie dat er heel veel opportuniteiten zijn om samen te werken.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, de overgangsmaatregelen zijn inderdaad van cruciaal belang om het individueel maatwerk echt goed te doen landen. Ik wil even focussen op de enclavewerking van de maatwerkbedrijven omdat dat wat mij betreft bij uitstek een belangrijke stap kan zijn naar de doorstroom naar de reguliere arbeidsmarkt. Het is een schoolvoorbeeld van inclusieve begeleiding in een regulier bedrijf. Duidelijker kan het niet. Mijn heel concrete vraag is of u dat beaamt. Wellicht wel, maar ziet u nog mogelijkheden om die enclavewerking nog beter te ondersteunen en bedrijven nog meer te overtuigen om daar effectief werk van te maken? Is er een mogelijkheid om ook via VDAB die enclavewerking nog meer in de picture te zetten om goede voorbeelden te delen?

Ook van de monitoring van de enclavewerking van die maatwerkbedrijven kan nog meer werk gemaakt worden want er bestaan blijkbaar amper cijfers over enclavewerking. Dat is natuurlijk nefast voor het gebruik ervan. Ook daar de vraag of die monitoring versterkt kan worden zodat het goede voorbeeld van enclavewerking minder onderbelicht blijft.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: De dialoog waar u naar verwijst, collega Claes, is inderdaad heel belangrijk. Onbekend is onbemind, ook hier. De krapte is een kans in dit geval. Daarom is het belangrijk dat wij bedrijven blijven warm maken om mensen met een arbeidsbeperking alle kansen te geven. Ik geloof daar heel sterk in. We hebben heel wat mooie voorbeelden gezien van kansen voor het individueel maatwerk binnen het normaal economisch circuit. Ik denk dat dat een heel mooi voorbeeld is van hoe je kunt werken aan een echt inclusief Vlaanderen. Ik wil dat alvast alle kansen geven. Ik zie ook heel wat mogelijkheden voor het collectief maatwerk in de ondersteuning en begeleiding want de begeleiding zal cruciaal zijn. De begeleiding van die mensen blijft maatwerk. We moeten daar echt op inzetten. Vandaar ook de loonpremie en de begeleidingspremie om dat te kunnen doen.

Ook van de enclavewerking zijn er vandaag heel wat mooie voorbeelden. De huidige crisis heeft opportuniteiten geboden zodat heel wat bedrijven in plaats van het elders te doen, hebben gekozen voor een samenwerking met collectief maatwerk met enclaves. Ik heb daar een aantal heel mooie voorbeelden van gezien. Je ziet dat dat in stijgende lijn zit. Dat is inderdaad een heel mooi voorbeeld van de samenwerking met de reguliere bedrijven en hoe dat vandaag al kan. Ik kan alleen maar bevestigen dat we wat mij betreft het maximaal moeten ondersteunen, ook zeker in de toekomst, om de overgang van mensen met een zekere afstand tot de arbeidsmarkt richting de arbeidsmarkt nog te versterken, maar ook gewoon de samenwerking tussen de sectoren. Het is inderdaad een algemene vaststelling, waar ik zelf door verrast was, dat men elkaar nog onvoldoende kent. Men kent wel de beschutte werkplaats van weleer, maar dat je daar structureel mee kunt

samenwerken, is nog vaak onvoldoende bekend. Er ligt voor al de werkgeversorganisaties nog een heel belangrijke opdracht om het potentieel en de mogelijkheden die daar liggen, nog meer te benutten en om relaties aan te gaan met het collectief maatwerk wat enclavewerking betreft.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Dank u wel. Het is duidelijk dat we alle talenten en kansen moeten benutten om de krapte op de arbeidsmarkt te kunnen aanpakken. Door samenwerking van de sociale economie en het reguliere economische circuit kunnen we veel meer bereiken. Ik hoop alvast dat die zes maanden voldoende zullen zijn om dit individueel maatwerk te finaliseren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Allessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de VDAB-knelpuntopleidingen – 3877 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): De lijst van de knelpuntberoepen wordt jaarlijks groter en wordt ook heel veel besproken in deze commissie. Maar er is deze zomer ook goed nieuws gekomen. Maar liefst drie op de vier werkzoekenden die tussen 2019 en 2021 een VDAB-knelpuntopleiding met succes hebben afgerond, zijn vandaag aan de slag in een knelpuntberoep. Vooral de sectoren zorg en onderwijs scoren het best. De overige 25 procent is nog op zoek naar een baan of het merendeel is aan de slag in een sector die niet gerelateerd is aan de knelpuntopleiding.

U, minister, trekt twee conclusies uit deze cijfers. Ten eerste, een opleiding is een goed instrument om een baan te vinden, en anderzijds moeten we ook de niet-beroepsactieven verleiden om te werken.

Met de huidige situatie van de knelpunteconomie en de krappe arbeidsmarkt bieden die knelpuntopleidingen perspectief aan werkzoekenden om een job te gaan zoeken. Omdat die opleidingen aansluiten bij een nijpend tekort aan arbeidskrachten is het ook een kans op een succesvolle uitstroom. Het vormt dus een opportuniteit om zowel werkzoekenden als niet-beroepsactieven vooral toe te leiden naar die knelpuntopleidingen. Voor werkzoekenden is het interessant om een knelpuntopleiding te volgen. Cursisten kunnen de werkloosheidsuitkering behouden, het inschrijvingsgeld en het lesmateriaal wordt terugbetaald.

Tot slot, werkzoekenden die weigeren om in te gaan op het aanbod voor een knelpuntopleiding, kunnen worden gesanctioneerd.

Mijn vragen zijn dan ook de volgende.

Het aantal werkzoekenden dat een knelpuntopleiding volgt, kende sinds 2014 een dalende trend. De coronacrisis in 2020 maakte het stijgende aantal in 2019 echter ongedaan. We hebben daarover al veel gedebatteerd. Wat is nu de voorlopige stand van zaken in 2022? Wat zijn de vooruitzichten? Zijn er steeds meer werkzoekenden die de weg naar een knelpuntopleiding vinden?

De energiecrisis treft onze ondernemingen zeer hard. Sommige werkgevers kondigen aan ontslagen door te moeten voeren of activiteiten stop te zetten, of

tijdelijk stop te zetten. Hoe kan dit een opportuniteit zijn om de tijdelijke werklozen of de werklozen toe te leiden naar een knelpuntopleiding?

De resultaten zijn positief. Het succesvol afronden van een knelpuntopleiding verhoogt de kansen op een baan. Hoe gaat VDAB daarmee aan de slag? Worden knelpuntopleidingen steeds meer prioritair voorgesteld bij het uittekenen van een begeleidingstraject?

Hoeveel werkzoekenden die een knelpuntopleiding volgen, werken die niet af? Hoe evalueert u deze cijfers? Hoe gaat VDAB met hen aan de slag?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega Claes, voor uw vraag.

Voor 2022 hebben we met VDAB momenteel cijfers beschikbaar tot en met de maand mei. Daaruit blijkt dat het aantal cursisten met een gestarte knelpuntopleiding, 7040, in lijn ligt met het aantal in 2021. Ik voeg in het schriftelijk antwoord dat ik bezorg aan de diensten van het Vlaams Parlement, een tabel toe die dit nog verder zal verduidelijken (zie [bijlage 1](#)). Een belangrijke disclaimer bij de huidige cijfers tot en met mei is dat de meeste langdurige opleidingen pas starten in september, dat is dus schooljaargebonden. Deze cijfers zijn nog niet meegenomen en zullen nog voor een sterke toename in absolute cijfers zorgen. De eindcijfers voor 2022 worden verwacht tegen maart 2023.

Wat uw volgende vraag betreft: zoals u zich waarschijnlijk kunt herinneren, ijverde mijn zeer gewaardeerde voorgangster, mevrouw Crevits, sterk voor het volgen van een knelpuntopleiding in periodes van tijdelijke werkloosheid. Ik deel dat standpunt voor de volle 100 procent.

Het door VDAB erkende opleidingsaanbod is vandaag reeds kosteloos toegankelijk voor tijdelijk werklozen. De focus ligt in de eerste plaats op toeleiding naar het aanbod aan onlinecursussen en korte workshops.

Maar tijdelijk werklozen kunnen daarnaast ook alle andere door VDAB erkende opleidingen volgen. Om snel in te spelen op de vraag van de tijdelijk werklozen past VDAB bovendien een verkorte instroomprocedure toe en wordt de tijdelijk werkloze zo snel mogelijk gecontacteerd om zijn opleidingsvraag verder te bespreken. Wenst de tijdelijk werkloze zo'n opleiding te volgen, dan dient hij zich uiteraard in te schrijven bij VDAB onder de categorie van de tijdelijk werklozen.

Verder voorziet VDAB een communicatie naar de nieuwe tijdelijk werklozen op basis van de lijst van aangiften tijdelijke werkloosheid die VDAB van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) ontvangt via de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ). Dat gebeurt op het einde van elke maand. In die communicatie wordt verwezen naar het dienstverleningsaanbod dat terug te vinden is op de landingspagina. Afhankelijk van het doorklikgedrag bij de eerste mail die de tijdelijk werkloze ontvangt, wordt de emailsequentie aangepast. De emailsequentie wordt gespreid over iets meer dan een week. Ik kan u dus garanderen dat VDAB klaarstaat.

Het klopt dat het succesvol afronden van een knelpuntopleiding de kansen op een job verhoogt. Meer nog, uit recent onderzoek van VDAB blijkt dat drie vierde van de werkzoekenden die tussen 2019 en 2021 een knelpuntopleiding hebben gevolgd, vandaag aan de slag is in een knelpuntberoep. Hiermee is nogmaals aangetoond dat een opleiding de facto een garantie is op een job, en dat de inspanningen die we onder andere met het werkgelegenheidsakkoord leveren en zullen leveren op het vlak van knelpuntopleidingen de juiste zijn. In het werkgelegenheidsakkoord hebben we voorzien dat er een knelpuntopleidingspremie

uitgekeerd kan worden bij het begin van een opleiding, bij het slagen voor een opleiding en na een aantal maanden – ik denk drie maanden – tewerkstelling.

De knelpuntopleidingen zijn dus belangrijk maar de toeleiding is uiteraard afhankelijk van de situatie van de klant. Binnen het inschattingsproces schat de bemiddelaar altijd samen met de klant het realistische doelwit in. Als blijkt dat er een competentiekloof is om de match naar werk binnen het jobdoelwit van de klant te maken, dan zal prioritair competentieversterking worden opgestart. Dat kan in de vorm van die knelpuntopleiding, maar ook via een vorm van werkplekleren zoals een individuele beroepsopleiding voor kwetsbare werkzoekenden (IBO). Hoe dan ook zijn bijna alle aangeboden opleidingen bij VDAB vandaag knelpuntopleidingen. We hebben vandaag ook een lijst met maar liefst 207 knelpuntberoepen. We zien onder andere in de cijfers vandaag dat meer dan 70 procent van de cursisten die bij VDAB een beroepsgerichte opleiding afrondt, dat doet voor een knelpuntopleiding.

Bij cursisten met een beëindigde actie betreffende een knelpuntopleiding zijn de resultaten op te delen in drie categorieën. Ten eerste een positief resultaat: geslaagde opleiding of stopzetting wegens tewerkstelling. Ten tweede een negatief resultaat: niet geslaagd. Ten derde is er de vroegtijdige stopzetting.

Specifiek voor de vroegtijdige stopzetting schommelt het aandeel over de jaren heen tussen de 18 en de 20 procent. Tot en met de maand mei zitten we dit jaar aan ongeveer 20 procent. Ter informatie: in 2022 was er bij bijna 72 procent een positief resultaat en bij 7,2 procent een negatief resultaat. De volledige tabel kan eventueel aan het verslag toegevoegd worden (zie [bijlage 2](#)).

De redenen van vroegtijdige stopzetting zijn zeer divers: door de klant zelf, om technische redenen, wegens langdurige ziekte, wegens mutatie naar een ander traject, wegens ongeschiktheid, wegens orde en tucht ... VDAB probeert de stap naar de opleidingen telkens zo laagdrempelig mogelijk te maken. Ik denk dat dat voor zich spreekt. De huidige groep van werkzoekenden kent vaak een complexer profiel waardoor de uitvalcijfers iets hoger dreigen te worden. Uiteraard begeleidt VDAB, ook na uitval bij een opleiding, de werkzoekenden verder op maat.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Dat laatste punt was ook een van mijn vragen, dus alvast bedankt voor dat antwoord. Inderdaad, we werden de laatste jaren geconfronteerd met heel wat crisissen, die een impact gehad hebben op het beleid. Uw voorganger, minister Crevits, heeft heel hard ingezet op het leeroffensief om de leercultuur in Vlaanderen te versterken. Het is dus ook wel heel belangrijk dat de aandacht in de eerste plaats gaat naar die knelpuntberoepen en -opleidingen, omdat de krapte daar het grootst is. We weten ook dat wie met succes die opleiding beëindigt, een grote kans heeft om een baan te vinden. Dat zijn eigenlijk twee vliegen in één klap: iemand heeft werk gevonden en ondertussen is ook de vacature ingevuld.

Het lijkt me dan ook heel logisch dat VDAB sterk inzet op die knelpuntopleidingen. Aan werkzoekenden zou dan ook altijd prioritair voorgesteld moeten worden om die opleidingen te volgen. Als er echt geen match is, kan er vervolgens gekeken worden naar andere opleidingen.

Ik heb nog een bijkomende vraag. Op welke manier kan VDAB de knelpuntopleidingen aantrekkelijker maken en bijvoorbeeld voordelen toekennen die de andere opleidingen niet hebben? Werd dat al eens onderzocht? Wat is uw visie daarop?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik ben daarnet even afgeweken van mijn standaard-antwoord. Dat zat in het werkgelegenheidsakkoord. Ik denk dat dat echt wel de trigger moet zijn en dat we daarvoor een premie voorzien: een knelpunt-opleidingspremie bij het begin van de opleiding, om mensen aan te trekken, bij het einde van de opleiding als men daarvoor geslaagd is, en vervolgens ook nog na enkele – ik denk drie – maanden tewerkstelling. Er is dus een getrapt systeem voor die premie: bij het begin, bij het slagen en na een zekere periode van tewerkstelling in het knelpuntberoep. Ik denk dat dat een extra incentive is, een extra magneet, om mensen aan te trekken naar die knelpuntopleidingen. Het gaat ook om mensen die meer dan twee jaar niet actief geweest zijn op de arbeidsmarkt. Ik denk dat het belangrijk is dat de focus van het werkgelegenheidsakkoord ligt op die groep die vandaag niet actief is op de arbeidsmarkt. Het is de bedoeling om te kunnen putten uit die grote arbeidsreserve voor die knelpuntopleidingspremie.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het Vlaamse opleidingsverlof – 3878 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Alessia Claes (N-VA): We blijven binnen het thema. Het Vlaams opleidingsverlof (VOV) is een van de belangrijkste instrumenten om de leercultuur bij werknemers een boost te geven. Het geeft een duwtje in de rug om de schaarse vrije tijd in te zetten voor een opleiding die de positie op de arbeidsmarkt kan versterken. Daarnaast bestaan tal van andere instrumenten om werknemers aan te moedigen en te ondersteunen om een opleiding te volgen. De federale arbeidsdeal verplicht werkgevers om drie opleidingsdagen per jaar te voorzien. In 2025 loopt dat zelfs op naar vijf verplichte opleidingsdagen.

Onlangs werd het Vlaams opleidingsverlof uitgebreid van 125 uren naar 250 uren. Nieuw was dat ook werkgevers een duidelijkere stem kregen in dit verhaal. 125 uren kunnen gaan naar een opleiding gekozen door de werknemer en 125 uren voor een opleiding op suggestie van de werkgever. De verlenging van het Vlaams opleidingsverlof is eveneens van toepassing op het schooljaar 2022–2023.

In de praktijk stellen we vast dat deze uitbreiding niet bijdraagt tot een verhoogde opleidingsvraag. Acerta berekende dat tijdens het vorige schooljaar 2021–2022 slechts 1,63 procent van de werknemers gebruik maakte van het Vlaams opleidingsverlof. Hoewel dit iets meer is dan het schooljaar ervoor, kan de dalende tendens van de afgelopen acht jaar niet omgebogen worden. Toen maakte nog 2,18 procent van de werkende Vlamingen gebruik van het betaald educatief verlof, de voorloper van het Vlaams opleidingsverlof.

Op welke manier werd en wordt de uitbreiding van het Vlaams opleidingsverlof gepromoot? Wanneer wordt deze uitbreiding geëvalueerd?

Wat is volgens u de reden dat het gebruik van het VOV, ondanks de verruiming, stagneert? Wat zult u doen om het tij te keren?

Hoeveel werknemers maken gebruik van het maximum van 250 uren Vlaams opleidingsverlof?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Claes, ik ben blij dat u interesse toont in het gemeenschappelijk initiatiefrecht het VOV. Samen met de sociale partners hebben we via het werkgelegenheidsakkoord het engagement genomen deze maatregel ook dit en volgend schooljaar te continueren. Een goede zaak als u het mij vraagt.

Wanneer we zo'n wijziging aan het huidige systeem van het VOV doorvoeren wordt dat, naast mijn eigen communicatie en die van de Vlaamse Regering, ook systematisch gemeld aan de werkgevers en opleidingsverstrekkers die reeds gebruik maken van de Vlaamse opleidingsincentives. Dit gebeurt onder andere via een directe mailing, de nieuwsbrief van het Departement Werk en Sociale Economie (Departement WSE) en de sociale mediakanalen en website van het departement. Daarnaast worden de sociale partners, sectoren, sociale secretariaten, hr-dienstverleners enzoverder, aangesproken om ook via hun kanalen te communiceren over de uitbreiding van het Vlaams opleidingsverlof.

Tot slot werd investeren in leren door werknemers en werkgevers nog eens extra in de kijker gezet in juni 2022 via de sociale mediacampagne 'Krak in je Vak'. Deze campagne behaalde goede resultaten, we plannen dergelijke campagnes in de toekomst dan ook opnieuw.

Collega, eerst en vooral wil ik er graag op wijzen dat de cijfers die u aanhaalt specifiek van Acerta zelf zijn. Deze geven de evolutie weer die Acerta vaststelt binnen het klantenbestand, al is het een trend die we ook in beperktere mate terugvinden in onze eigen systemen.

Tot 1 december 2022 kunnen nog terugbetalingsaanvragen ingediend worden voor het schooljaar 2021-2022, er zijn dus nog geen definitieve cijfers. Op basis van tussentijdse cijfers op 22 september 2022, zien we dat er wel wat gelijkloopt met de analyse van Acerta. De volledige tabel kan u bij het verslag van deze commissie bezorgd worden (zie [bijlage](#)). Momenteel zijn er 5 procent minder aanvragen goedgekeurd dan in het volledige schooljaar 2020-2021.

39 procent van de goedgekeurde dossiers waren op initiatief van de werkgever. De doelstelling is om 7500 extra werknemers te bereiken met het gemeenschappelijk initiatiefrecht. Momenteel zitten we op schema: heel wat werkgevers dienen pas laat hun aanvragen in.

Wat betreft uw vraag over het maximumgebruik kan ik het volgende zeggen. Het maximum recht op Vlaams opleidingsverlof wordt verdubbeld als er voor eenzelfde werknemer zowel een terugbetalingsaanvraag is voor een opleiding op zijn eigen initiatief als op voorstel van de werkgever. Momenteel is dat het geval voor 1056 werknemers.

Of de uitbreiding wordt geëvalueerd? In het jaarverslag Vlaamse opleidingsincentives schooljaar 2021-2022 dat eind december 2022 gepubliceerd wordt, zal een gedetailleerde stand van zaken opgemaakt worden. Daarin zal ook een beleidsmatige evaluatie van de hervorming van de opleidingsincentives opgenomen zijn, met onder andere een vergelijking met het vroegere betaald educatief verlof. Echter, de cijfers over het gemeenschappelijk initiatiefrecht zijn ook daar nog even onder voorbehoud. Goedgekeurde terugbetalingsaanvragen geven een indicatie van het gebruik, maar de correcte vergelijkingsbasis zijn de betaalde dossiers. Die zijn er momenteel enkel maar voor schooljaar 2019-2020.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord en voor de cijfers. Het is heel interessant om te weten hoe het verloopt en wat er qua uitbetalingen nog allemaal moet worden gedaan tegen het einde van het jaar. Ik zal dit zeker verder opvolgen.

Ik ben mijn boodschap nog altijd aan het herhalen: investeren in opleidingen rendeert, zeker in deze moeilijke tijden. We weten ook dat er altijd wel wat drempels zijn: tijd, combinatie werk en gezin. Het digitale leren en het Vlaamse opleidingsverlof zijn opportuniteiten die je kunt gebruiken, gebruik ze dan ook.

Maar ik zou ook iets anders willen aankaarten in deze context. Ik ben daar al meermaals over aangesproken. Ik schets de situatie: een werkzoekende kan genieten van allerlei voordelen om een opleiding te volgen – gratis opleiding, gratis lesmateriaal, terugbetaalde verplaatsingskosten – terwijl een werknemer die eenzelfde opleiding wil volgen dat niet kan doen. Ik begrijp zeker de logica achter de ondersteuning, maar op welke manier kan die situatie eventueel worden aangepakt om dan een extra motivatie te zijn? Ziet u daar misschien nog mogelijkheden om te motiveren? (*Opmerkingen van minister Jo Brouns*)

Als een werkzoekende kiest voor een opleiding krijgt die een aantal voordelen. Zo kan die gratis deelnemen aan de opleiding, krijgt die gratis lesmateriaal en worden de verplaatsingskosten terugbetaald. Dat kan werknemers een stimulans geven om te kiezen voor het Vlaamse opleidingsverlof.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Ik heb een zeer concrete aanvulling op de vraag. Het Vlaamse opleidingsverlof werd uitgebreid naar 250 uren, waarvan 125 uren gekozen door de werknemer en 125 uren door de werkgever. Maar wat blijkt op het terrein? Je kunt die uren niet cumuleren. Je kunt beide 125 uren niet gebruiken voor dezelfde langlopende opleiding. Zo stelde iemand die de opleiding opvoeder wilde starten vast dat zijn werkgever daarmee akkoord ging, maar dat die twee urenpakketten niet combineerbaar zijn. Valt dat te remediëren?

De voorzitter: Minister, is dat te remediëren?

Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dat is een goede vraag. Ik dacht eerlijk gezegd dat het wél kon, dat je die 250 uren aan 1 traject kon besteden. Maar het kan dus blijkbaar niet. Dan moeten we dat nagaan.

Het is logisch dat we de stap voor de werkzoekenden om aan een opleiding te beginnen kleiner proberen te maken via die incentives vanuit de overheid. Werknemers moeten die stap ook zetten, maar uiteraard willen we vooral de werkzoekenden een duwtje in de rug geven. Op dit moment is dat inderdaad niet voorzien voor wie al werknemer is. Het is een uitbreiding van het opleidingsverlof. Als je inderdaad tot een consensus komt over het opleidingsaanbod, dan gaat het maal 2: 2 maal 125 uren. Dat is de incentive.

Het lijkt mij dan wel logisch dat je die kunt gebruiken voor één traject. Ik heb niet het signaal gekregen dat dat niet kon. Die vraag is zeker verder te bekijken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de ruimtevaartindustrie in Vlaanderen – 3876 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Dit is een totaal ander thema, natuurlijk, maar daarom niet minder belangrijk, en u misschien – gezien uw recente benoeming – ook minder bekend, maar collega Crevits was het alleszins ook zeer genegen.

Want de ruimtevaart is een belangrijk thema voor Vlaanderen. In het Vlaams regeerakkoord engageert de Vlaamse Regering zich om de Vlaamse ruimtevaart-industrie te ondersteunen bij het bekomen van internationale ruimtevaartfinanciering. De sector heeft heel wat potentieel voor verdere technologische innovaties en de uitbouw van de Vlaamse kenniseconomie. Innovatieve ontwikkelingen in de ruimtevaart hebben een meerwaarde voor zeer veel andere domeinen en sectoren. Denken we maar aan landbouw, energie, mobiliteit, logistiek, gezondheid en welzijn.

Op 9 juni 2020 gaf minister Crevits het startschot voor de taskforce Ruimtevaart en Defensie met experts van ruimtevaart en defensie uit bedrijven, kennisinstellingen en overheid. De doelstelling is om een langetermijnstrategie voor de ruimtevaart-economie uit te tekenen, en het gewicht te verhogen binnen het Europees ruimteprogramma. Inspiratie daarvoor was de aanbeveling daarvoor van de Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen (VARIO) uit het advies Flanders Space, een strategie voor de Vlaamse ruimtevaarteconomie van februari 2018.

De taskforce bereidde een nieuw Impulsprogramma Ruimtevaart voor met onder andere de ontwikkeling van Flanders Space en de Frank De Winnemandaat. Daarnaast zijn een 'gunstig ondernemingsklimaat' en het 'succesvol maken van Vlaamse actoren in internationale ruimtevaartprogramma's' expliciete doelstellingen. Voor het Impulsprogramma wordt voor de periode 2021-2026 een budget van 11 miljoen euro uitgetrokken. Daar ben ik nog altijd zeer tevreden over.

Het Impulsprogramma Ruimtevaart moet dus zorgen dat het Vlaamse aandeel in de ESA-middelen (European Space Agency) wordt opgedreven en dat er meer Europese middelen voor ruimtevaart en defensieonderzoek zullen worden ingezet.

Maar zoals u weet, minister, is Vlaanderen niet alleen op zichzelf aangewezen voor de ruimtevaart, maar zijn we nog zeer sterk verbonden met de federale overheid. Uw federale collega Thomas Dermine heeft een nieuw strategisch plan opgemaakt, maar jammer genoeg nog zeer weinig antwoorden geboden aan uw voorganger. Maar hij heeft dus een strategisch plan opgemaakt voor de pot wetenschapsbeleid op federaal niveau: het Belgian Federal Science Policy Office (BELSPO).

Het strategisch plan bevat strategische doestellingen met operationele plannen. Sta me toe om dit even letterlijk te lezen: "De Belgische ruimtevaartstrategie bijsturen rekening houdend met de huidige transformatie van de sector, het debat over het Europese ruimtevaartbeheer en de economische en strategische vooruitzichten van de sector: aangezien de ruimtevaartsector en zijn hele werking aan het veranderen zijn, moet het Belgische ruimtevaartbeleid worden aangepast om op deze nieuwe uitdagingen in te spelen en de Belgische industriële sector op een ambitieuze en flexibele manier te blijven ondersteunen. Dat kan door te voldoen aan de verwachtingen van de nieuwe actoren. Het is ook van belang om in die strategie het bestaan van het European Space Security and Education Centre (ESEC) op Belgisch grondgebied en de belangrijke banden die tot stand kunnen worden gebracht, te integreren."

Daarover heb ik verschillende vragen, minister, zeker ook met het oog op de interministeriële conferentie op het einde van dit jaar, die de financiering voor vier jaar vastlegt.

Wat is de impact van het strategisch plan van BELSPO voor de Vlaamse ambitie om de Vlaamse ruimtevaartindustrie te ondersteunen bij het bekomen van internationale ruimtevaartfinanciering, die zoals gezegd binnenkort heel zwaar wordt bediscussieerd en beslist?

Uw voorganger, minister Crevits, nam het initiatief om met de federale staatssecretaris, Thomas Dermine, in overleg te gaan om vanuit Vlaanderen meer betrokken te worden bij de deelname aan de ESA en het inzetten van de middelen. Werd dit overleg reeds opgestart en wat zijn de resultaten daarvan?

Op welke manier wordt er afgestemd en overlegd met Vlaanderen?

Wat is de stand van zaken van het Impulsprogramma Ruimtevaart? Welke resultaten zijn er? Op welke manier werkt het versterkend voor onze ruimtevaart-industrie?

Ik kijk heel benieuwd uit naar uw antwoord, minister.

De voorzitter: Wij allemaal.

Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Het plan vermeldt dat BELSPO breder moet gaan kijken naar de economische en strategische aspecten van de sector, waarin ook de transformaties van de sector opgenomen zijn. Dit biedt nieuwe mogelijkheden voor de Vlaamse ruimtevaartindustrie, om deze prominenter naar voren te brengen in de Belgische context. De doelstellingen lijken ons dus wel in lijn te liggen met de doelstellingen van het Impulsprogramma Ruimtevaart.

Wat uw tweede vraag betreft: zoals u weet, kreeg minister Crevits toen het antwoord van federaal staatssecretaris Thomas Dermine dat er geen formeel overleg tussen BELSPO en de deelstaten voorzien is in het kader van internationale of supranationale instellingen. Om de Vlaamse ruimtevaartindustrie toch te kunnen ondersteunen, werd er wel een informeel overleg opgezet tussen BELSPO en de sector, waaraan de Vlaamse Ruimtevaartindustrie (VRI) deelneemt. Uiteraard is er heel wat contact tussen VRI, onze Vlaamse administraties en het kabinet. Zo houden we de vinger aan de pols.

Indien er mij vanuit de sector concrete politieke knelpunten worden aangereikt, zal ik daar ook persoonlijk staatssecretaris Dermine op aanspreken. Vanuit het EWI-beleid (Economie, Wetenschap en Innovatie) zullen we blijven opkomen voor de belangen van onze ruimtevaartindustrie.

VRI is lid van Flanders Space, dat het Vlaams Impulsprogramma Ruimtevaart opvolgt, en dat als taak heeft om het overleg met onder andere de federale overheid te organiseren. Zij hebben dan ook regelmatig contact met BELSPO om de deelname van de Vlaamse actoren in de ESA-programma's te monitoren en te verdedigen. Op die manier kan dit de link leggen tussen de doelstellingen van het Vlaams impulsprogramma en de opportuniteiten die ESA biedt. Zo krijgt het Vlaams impulsprogramma een bijkomende hefboom via het federale niveau en kan de terugkoppeling van het federale naar het regionale niveau worden verzekerd.

Alle luiken van het impulsprogramma zijn intussen geactiveerd en lopende. De eerste Frank De Winnemandaat zijn gestart. De eerste oproep voor projecten is zopas afgesloten en de projectvoorstellen worden momenteel geëvalueerd door het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO). Het is op dit moment wel nog te vroeg om reeds concrete resultaten te hebben, maar dergelijke onderzoeksprojecten hebben natuurlijk als doel om innovaties en meerwaarde te creëren in de ruimtevaartindustrie.

Ook voor wetenschapscommunicatie zijn er heel wat stappen gezet. Zo was er de expo Space in Antwerpen, waar ondertussen al 50.000 bezoekers zijn gepasseerd. Ook de Space Days in Leuven waren een groot succes te noemen, met meer bezoekers dan oorspronkelijk verwacht. Een heel groot deel van die bezoekers zijn

jonge studenten, die we zo hopelijk warm kunnen maken voor de ruimtevaart-economie.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Minister, het stelt mij enigszins gerust dat u in dezen in nauwe opvolging wilt voorzien van ons impulsprogramma en van Flanders Space. Ik denk dat dat heel belangrijk is. Het klinkt geruststellend, maar er moet natuurlijk meer zijn dan 'klinken' alleen; het moet ook effectief gebeuren. In december vindt de vierjaarlijkse IMC plaats waar alle middelen worden verdeeld, waar er ingetekend wordt op de processen. Ik ken dat goed uit een vorig verleden; toen heb ik eraan deelgenomen. Het is nu dat Vlaanderen via BELSPO moet duiden, zodat we toch een return kunnen zien van de vele miljoenen – vier jaar geleden was dat 260 miljoen euro, weliswaar op federaal niveau, maar met een Vlaamse return. Het blijft heel belangrijk voor al onze bedrijven die daarin actief zijn, om een eerlijke return te krijgen voor de investeringen die gebeuren.

Wat mij een beetje verontrust is ESEC. Daarover gaat mijn bijkomende vraag. Wat is de impact van ESEC, dat in Wallonië ligt, op de ESA-return voor Vlaanderen? Een heel groot deel van de federale middelen gaat naar ESEC, waardoor de Vlaamse return in het gedrang kan komen. Ik begrijp dat het voor u vrij nieuwe materie is, dus u mag me het antwoord daarop ook op een andere manier overbrengen, maar ik denk dat het toch belangrijk is om te weten wat de impact zal zijn van ESEC op de middelen die naar Vlaanderen terugstromen via ESA-projecten.

Mijn bijkomende vraag is dus om behoedzaam te zijn en het belang van de industrie te benadrukken op federaal niveau en in de contacten met staatssecretaris Dermine.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Ik heb een licht andere insteek, maar dit leek mij wel de commissie om daar iets over te zeggen. Het is geen vraag maar gewoon een aanvulling. Ik dank collega Sleurs voor het agenderen van het punt. U zegt wel dat het iets anders is, en het is misschien een andere thematiek, maar het gaat over onze economie. En ook al spreekt de ruimte altijd tot de verbeelding, het is ook een belangrijk onderdeel van onze economie. Vergeet niet dat heel wat van onze dagelijkse toepassingen gebaseerd zijn op innovatie, en ook op investeringen, vanuit de ruimte. Denk aan onze gps, onze defibrillatoren enzovoort.

Het is de eerste commissie na ons werkbezoek aan Zwitserland, waar we de gelegenheid hadden om een wetenschapster te ontmoeten die zeer toonaangevend onderzoek verricht in het kader van ruimteonderzoek. Zij heeft tijdens ons gesprek ook het belang van onze ruimtevaartindustrie onderstreept, en ook van het onderzoek dat daarmee gepaard gaat, net als de wetenschapscommunicatie die daarbij komt, om jongeren te stimuleren om hun interesse rond ruimtevaart te gaan ontwikkelen.

Naast de vele technische en terechte vragen rond hoe we daarrond federaal gaan samenwerken met Vlaanderen, wilde ik die boodschap ook ondersteunen met deze uitspraak.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik ben blij om vast te stellen dat we een ambassadeur hebben in deze commissie voor de Vlaamse ruimtevaart-economie. En ik twijfel er niet aan dat u dat zeer gedegen en goed doet en zult blijven opvolgen, en mij te gepasten tijde daarover de juiste vragen zult stellen.

Het verhaal rond de ESA is een vrij technische kwestie, denk ik. Maar er wordt mij gemeld dat het VLAIO, het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) en de VRI dat wel verder zullen opvolgen. Ik neem al uw goede suggesties mee, zeker ook naar de interministeriële conferentie. En dan twijfel ik er niet aan dat u daar te gepasten tijde vervolgvragen over zult stellen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.